

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1506 - 753

Chișinău

"21" octombrie 2016

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul articolului 73 și articolului 74 alineatul (3) din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare, *în mod prioritar*, proiectul de lege cu privire la actele normative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1158 din 18 octombrie 2016.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

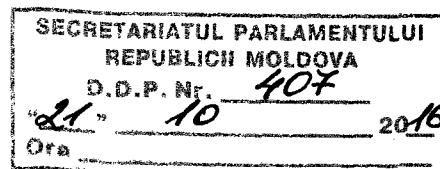
Anexă:

1. Hotărârea Guvernului nr.1158 din 18.10.2016 (în limba română – 1 filă)
2. Proiectul de lege nominalizat (în limba română – 44 file)
3. Nota informativă (19 file)
4. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (5 file)

Prim-ministru

Pavel FILIP

Ex.: T. Barburoș
Tel.: 022 250 420

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 1158
din 18 octombrie 2016
Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege cu privire la actele
normative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege cu
privire la actele normative.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Contrăsemnează:

Ministrul justiției

Vladimir Cebotari

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 1158
от 18 октября 2016 г.
Кишинэу

О проекте закона о нормативных актах

Правительство ПОСТАНОВЛЯЕТ:

Одобрить и представить Парламенту для рассмотрения проект закона о нормативных актах.

Премьер-министр

Контрасигнует:

Министр юстиции

ПАВЕЛ ФИЛИП

Владимир Чеботарь

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE cu privire la actele normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește categoriile și ierarhia actelor normative, etapele legiferării, etapele și regulile elaborării, cerințele generale față de structura și conținutul actului normativ, regulile de intrare în vigoare, abrogare, evidență și sistematizare a actelor normative, procedeele tehnice aplicabile actelor normative, interpretarea și monitorizarea implementării și reexaminarea actului normativ.

(2) Prezenta lege nu se aplică actelor cu caracter individual sau celor exclusiv politice și nici actelor care nu conțin norme de drept.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi sînt utilizate următoarele noțiuni:

a) *act normativ* – act adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică, cu caracter obligatoriu, general și impersonal, ce stabilește, modifică, completează ori abrogă normele juridice care reglementează nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice și care sînt aplicabile unui număr nedeterminat de situații identice;

b) *autor al proiectului actului normativ* – subiect cu drept de inițiativă legislativă conform art. 73 din Constituția Republicii Moldova;

c) *activitate de legiferare* – principala modalitate de implementare a politicilor publice, asigurînd instrumentele necesare pentru punerea în aplicare a soluțiilor de dezvoltare economică și socială, precum și pentru exercitarea atribuțiilor autorității publice;

d) *analiză ex-ante* – proces de identificare a problemei, de stabilire a obiectivului, a opțiunilor de soluționare a problemei sau de atingere a obiectivului și analiză a impactului, efectelor sau consecințelor acestor opțiuni, cu scopul de a fundamenta necesitatea unei reglementări a relațiilor sociale;

e) *analiza impactului de reglementare* – analiză ex-ante efectuată pentru proiectele de acte normative care au impact asupra activității de întreprinzător, în conformitate cu prevederile Legii nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și cu metodologia aprobată de Guvern;

f) *monitorizare a procesului de implementare a actului normativ* – proces de stabilire, analiză și evaluare a efectelor juridice ale actelor normative, precum și de identificare a măsurilor de remediere a circumstanțelor care generează inaplicabilitatea actului normativ;

g) *Registrul de stat al actelor juridice* – sistem informațional automatizat în care se înregistrează actele normative și alte acte juridice prevăzute de Guvern, în care se efectuează colectarea, prelucrarea, sistematizarea, păstrarea și prezentarea datelor registrului, precum și efectuarea altor acțiuni stabilite de legislație în scopul operării cu datele registrului;

h) *sigla „UE”* – sigla cu care se marchează proiectele de acte normative elaborate în scopul armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, aplicată de autorul proiectului;

i) *tehnică legislativă* – totalitatea de norme, metode și procedee care definesc părțile constitutive ale actului normativ, structura, forma și modul de sistematizare a conținutului acestuia, procedeele tehnice privind modificarea, completarea, intrarea în vigoare, încetarea acțiunii, publicarea și republicarea, precum și limbajul și stilul actului normativ. Normele de tehnică legislativă sînt menite să asigure forma sistemică și coordonată a conținutului reglementărilor juridice și sînt obligatorii la elaborarea proiectelor de acte normative;

j) *textul electronic consolidat al actului normativ* – text electronic al actului normativ, publicat în Registrul de stat al actelor juridice, întocmit în baza textului oficial inițial al actului normativ și, după caz, în baza textelor oficiale ale actelor normative de modificare sau completare ale acestuia, care include toate modificările și completările suferite de acest act normativ.

Articolul 3. Principiile procesului de elaborare a actelor normative

(1) La elaborarea unui act normativ se respectă următoarele principii:

- a) constituționalitatea;
- b) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- c) legalitatea, oportunitatea, coerența, consecvența și echilibrul între reglementările concurente;
- d) consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice;
- e) transparența, publicitatea și accesibilitatea;
- f) ierarhia actelor normative.

(2) La elaborarea unui act normativ care reglementează activitatea de întreprinzător se respectă principiile stabilite de Legea nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

(3) Actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene, în conformitate cu art. 31.

(4) Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul actelor normative, scop în care:

a) proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune;

b) proiectul de act normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin acel act și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.

Articolul 4. Caracterul actului normativ

Actul normativ are caracter public, obligatoriu, general și impersonal. Prevederile actului normativ sînt executorii, opozabile tuturor subiecților de drept și, în caz de necesitate, sînt impuse prin forța de constrîngere a statului.

Articolul 5. Clasificarea normelor juridice

(1) În funcție de caracterul lor, normele juridice se împart în generale, speciale și derogatorii.

(2) Normele juridice generale sînt aplicabile fie tuturor raporturilor sociale sau subiecților de drept, fie unor categorii de raporturi sau de subiecți, fără a-și pierde caracterul de generalitate.

(3) Normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

(4) Normele juridice derogatorii sînt diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie și sînt aplicabile unei situații determinate. În caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma derogatorie.

Capitolul II CATEGORIILE DE ACTE NORMATIVE

Articolul 6. Categoriile de acte normative

Totalitatea actelor normative formează legislația Republicii Moldova, care în funcție de autoritatea publică cu competență de adoptare, aprobare sau emitere, este constituită din:

- a) Constituția Republicii Moldova;
- b) legile și hotărârile Parlamentului;
- c) decretele Președintelui Republicii Moldova;
- d) hotărârile și ordonanțele Guvernului;
- e) actele normative departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice centrale de specialitate;

f) actele normative departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice autonome;

g) actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special;

h) actele normative ale autorităților administrației publice locale.

Articolul 7. Corelația actelor normative

(1) Forța juridică a actelor normative se stabilește în funcție de competența și statutul autorității publice emitente, precum și de caracterul actului. Limitele de competență privind adoptarea, aprobarea sau emiterea actelor normative sînt stabilite prin Constituția Republicii Moldova, prin Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern și prin alte acte normative.

(2) Actul normativ cu forță juridică superioară poate modifica, completa sau abroga un act normativ cu forță juridică inferioară al aceluiași emitent. În cazul modificării sau completării exprese a actului inferior, modificarea sau completarea are aceeași forță juridică ca și actul modificat sau completat.

(3) În cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile actului normativ ultim adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute în art. 5 alin. (3) și (4).

Articolul 8. Legea

(1) Legea este un act normativ adoptat de Parlament în temeiul normelor constituționale, conform procedurii stabilite de Constituția Republicii Moldova, de Regulamentul Parlamentului, precum și de prezenta lege.

(2) Legile sînt de trei categorii: constituționale, organice și ordinare. În clauza de adoptare a legii se menționează în mod obligatoriu categoria acesteia.

Articolul 9. Constituția Republicii Moldova și legile constituționale

(1) Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă a statului. Nici un act normativ care contravine prevederilor acesteia nu are putere juridică.

(2) Constituția Republicii Moldova poate fi modificată și completată prin legi constituționale.

Articolul 10. Legile organice

(1) Legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.

(2) Domeniile reglementate prin lege organică sînt stabilite în art. 72 alin.

(3) lit. a)-o) din Constituția Republicii Moldova.

(3) În conformitate cu prevederile art.72 alin.(3) lit. p) din Constituția Republicii Moldova, prin lege organică se reglementează și:

a) stabilirea frontierelor de stat ale Republicii Moldova;

- b) stabilirea Imnului de Stat;
- c) modul de funcționare a limbilor;
- d) condițiile dobândirii, păstrării și pierderii cetățeniei;
- e) structura sistemului național de ocrotire a sănătății;
- f) stabilirea funcțiilor publice ai căror titulari nu pot face parte din partide politice;
- g) prelungirea mandatului Parlamentului în caz de război sau de catastrofă;
- h) stabilirea unor incompatibilități ale calității de deputat în Parlament, altele decât cele prevăzute expres de Constituția Republicii Moldova;
- i) procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova;
- j) prelungirea mandatului Președintelui Republicii Moldova în caz de război sau de catastrofă;
- k) structura Guvernului;
- l) stabilirea unor incompatibilități ale funcției de membru al Guvernului, altele decât cele prevăzute expres de Constituția Republicii Moldova;
- m) stabilirea structurii sistemului național de apărare;
- n) formele și condițiile speciale de autonomie ale unor localități din stînga Nistrului și ale unității teritoriale autonome Găgăuzia;
- o) statutul capitalei Republicii Moldova, orașul Chișinău;
- p) modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii;
- q) atribuțiile, modul de organizare și funcționare a Curții de Conturi;
- r) organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora, procedura de judecată și statutul judecătorilor;
- s) procedura penală, organizarea, competența și modul de desfășurare a activității Procuraturii și statutul procurorilor;
- t) stabilirea limitelor de reglementare a activității de întreprinzător pentru Guvern și/sau pentru autoritățile administrației publice;
- u) contractarea împrumuturilor de stat externe;
- v) alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice, conform art. 72 alin. (3) lit. r) din Constituția Republicii Moldova.

Articolul 11. Legile ordinare

Legea ordinară intervine în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția domeniilor supuse reglementării prin Constituția Republicii Moldova și legile organice.

Articolul 12. Hotărârile Parlamentului

Hotărîrea Parlamentului cu caracter normativ se adoptă de către Parlament în scopul:

- a) aprobării, modificării, organizării activității organelor sau instituțiilor create de Parlament;
- b) reglementării altor domenii care nu necesită adoptare de legi.

Articolul 13. Decretele Președintelui Republicii Moldova

În temeiul art. 94 din Constituția Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor sale Președintele Republicii Moldova emite decrete cu caracter normativ, care reglementează relațiile sociale în domeniile stabilite de lege.

Articolul 14. Hotărârile Guvernului

(1) Hotărârile Guvernului se adoptă pentru exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din prevederile legislației în vigoare.

(2) Hotărîrea Guvernului se adoptă în scopul:

- a) exercitării atribuțiilor Guvernului și pentru organizarea executării legilor;
- b) aprobării proiectelor de legi, proiectelor de hotărîri ale Parlamentului și proiectelor de decrete ale Președintelui Republicii Moldova inițiate de Guvern;
- c) inițierii negocierilor asupra tratatelor internaționale;
- d) în alte scopuri pentru care este necesară aprobarea unei hotărîri de Guvern.

(3) Aspectele care necesită o reglementare detaliată se stabilesc prin regulamente, instrucțiuni, statute, reguli, metodologii, care urmează a fi aprobate prin hotărîre de Guvern.

Articolul 15. Ordonanțele Guvernului

(1) Ordonanțele sînt acte normative adoptate de Guvern în temeiul și în limitele legii speciale de abilitare, în ordinea delegării legislative conform art.106² din Constituția Republicii Moldova. Ordonanțele pot fi adoptate doar în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2) Ordonanțele se modifică, se suspendă sau se abrogă de Guvern prin adoptarea de ordonanțe în limitele termenului de abilitare. După expirarea termenului de abilitare ordonanțele pot fi abrogate, suspendate sau modificate numai prin lege.

(3) Procedura examinării și adoptării ordonanțelor este stabilită de Constituția Republicii Moldova și Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern.

Articolul 16. Actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome

(1) Autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile publice autonome emit sau aprobă, în condițiile legii, acte normative departamentale și interdepartamentale.

(2) Actele normative departamentale și cele interdepartamentale se emit sau aprobă numai pe baza și pentru executarea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului. Actele normative respective se limitează strict la cadrul stabilit de actele normative de nivel superior în a căror executare se emit sau se aprobă și nu pot să contravină prevederilor acestora. În clauza de adoptare a actelor normative departamentale și a celor interdepartamentale se indică expres actul normativ superior în temeiul căruia acestea se emit sau aprobă.

(3) Actele normative departamentale și cele interdepartamentale se elaborează în termenele prevăzute de actele normative superioare sau într-un termen rezonabil pentru elaborarea și îndeplinirea lor.

(4) Regulamentele, instrucțiunile, regulile și alte acte normative departamentale și interdepartamentale se aprobă prin hotărîre sau ordin care se semnează de conducătorii autorităților care le-au emis.

Articolul 17. Actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special

(1) Autoritățile unităților teritoriale autonome cu statut juridic special adoptă legi locale și alte acte normative aplicabile doar pe teritoriul acestora, în limitele competenței stabilite în Constituția Republicii Moldova, în Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern, în Legea nr. 344-XIII din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), precum și în alte acte normative.

(2) La adoptarea, aprobarea, emiterea și aplicarea actelor normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special se ține cont de principiul corespunderii acestora cu Constituția și legislația Republicii Moldova.

Articolul 18. Actele normative ale autorităților administrației publice locale

(1) Actele normative ale autorităților administrației publice locale se emit pentru realizarea atribuțiilor funcționale și în limitele competențelor stabilite de Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale și de alte acte normative, fiind aplicabile doar pe teritoriul acestora.

(2) În cazul în care actele normative ale autorităților administrației publice locale contravin legislației, Cancelaria de Stat sau un alt organ abilitat le poate supune procedurii de contestare, în condițiile legii.

Articolul 19. Succesiunea competenței de adoptare, aprobare sau emitere a actelor normative

(1) În cazul reorganizării autorității publice de competența căreia ținea adoptarea, aprobarea sau emiterea actelor normative, împuternicirile de modificare, completare și abrogare a actelor normative adoptate anterior trec la succesorul autorității publice care se reorganizează, iar în cazul în care nu există succesor, la autoritatea publică care are competență în domeniul respectiv.

(2) În cazul modificării actului normativ adoptat, aprobat sau de o autoritate publică supusă reorganizării, în clauza de adoptare a actului de modificare se indică denumirea succesorului de drept sau autoritatea competentă, precum și temeiul juridic pentru operarea modificărilor.

Capitolul III ELABORAREA ACTELOR NORMATIVE

Secțiunea 1. Etapele legiferării

Articolul 20. Etapele legiferării

(1) Etapele principale ale legiferării sînt:

- a) publicarea anunțului privind inițiativa de elaborare a actului normativ și a studiului de cercetare;
- b) elaborarea proiectului de act normativ;
- c) emiterea, aprobarea sau adoptarea actului normativ;
- d) promulgarea, în cazul în care actul normativ este o lege;
- e) publicarea actului normativ.

(2) Etapele legiferării, prevăzute la alin. (1), lit. a), c), d) și e), pe lângă prezenta lege pot fi reglementate și de alte legi.

Articolul 21. Elaborarea proiectului de act normativ

(1) Proiectul de act normativ se elaborează în cîteva etape consecutive, după cum urmează:

- a) desemnarea persoanei responsabile sau, după caz, formarea grupului de lucru care va elabora proiectul, precum și asigurarea suportului tehnic, organizatoric și financiar al procesului de elaborare;
- b) determinarea categoriei, conceptului și stabilirea structurii proiectului de act normativ;
- c) elaborarea versiunii inițiale a proiectului și întocmirea notei informative;
- d) întocmirea tabelului de concordanță, în cazul în care prin proiectul de act normativ se urmărește armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;

e) consultarea publică, avizarea proiectului de act normativ de către autoritățile ale căror competență are tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului de act normativ, expertizarea, inclusiv expertiza anticorupție, expertiza juridică și, după caz, expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene și expertiza Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător;

f) întocmirea sintezei obiecțiilor, propunerilor și, după caz, a recomandărilor;

g) definitivarea versiunii finale a proiectului de act normativ.

(2) Procedura și termenele de elaborare, avizare, expertizare și definitivare a proiectelor de acte normative care se înaintează spre examinare Guvernului sînt stabilite de Guvern.

Articolul 22. Sistemul informațional e-Legislație

(1) Pentru asigurarea transparenței procesului legislativ se utilizează Sistemul informațional e-Legislație (în continuare – *Sistem informațional*), ale cărui funcționare și mod de utilizare sînt stabilite de Guvern.

(2) Autoritatea publică sau subiectul cu drept de inițiativă legislativă care elaborează proiectul de act normativ face publice în Sistemul informațional diferite versiuni ale proiectului la diferite etape ale elaborării acestuia, inclusiv materialele suplimentare corespunzătoare etapei respective de elaborare.

(3) Prin intermediul Sistemului informațional se fac publice:

a) inițiativa legislativă;

b) numele, prenumele și datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau, după caz, informația despre grupurile de lucru create și componența acestora;

c) studiul de cercetare, după caz;

d) conceptul viitorului proiect, după caz;

e) proiectul de act normativ;

f) dosarul de însoțire al proiectului, conform art. 40;

g) informația referitoare la consultarea publică a proiectului;

h) alte documente, care au tangență cu procesul de elaborare a proiectului.

(4) Proiectele de acte normative se avizează, se expertizează și se transmit autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere, prin intermediul Sistemului informațional.

(5) Autorul proiectului de act normativ introduce în Sistemul informațional avizele, recomandările și rapoartele de expertiză primite pe suport de hîrtie.

(6) Persoanele fizice ce participă la avizarea proiectului actului normativ consemnează în Sistemul informațional numele și prenumele lor, precum și datele de contact, iar autoritățile publice și alte persoane juridice ce avizează sau

expertizează proiectul de act normativ – denumirea autorității publice sau a persoanei juridice, numele și prenumele reprezentantului acesteia desemnat în acest scop.

Secțiunea a 2-a. Inițierea elaborării proiectelor actelor normative

Articolul 23. Inițierea elaborării proiectelor actelor normative

(1) Proiectele de acte normative se elaborează de către autoritățile publice abilitate să le inițieze conform programelor și planurilor aprobate în modul stabilit de lege, la solicitarea Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova sau a Guvernului, din inițiativă proprie, în modul stabilit de lege.

(2) Următorii subiecți pot iniția elaborarea proiectelor de acte normative, în limitele competenței lor și în conformitate cu atribuțiile și domeniul lor de activitate:

- a) deputații în Parlament;
- b) Președintele Republicii Moldova;
- c) Guvernul, inclusiv prin intermediul ministerelor și altor autorități administrative centrale;
- d) autoritățile administrative din subordinea ministerelor, prin intermediul acestora;
- e) autoritățile publice autonome;
- f) autoritățile unităților teritoriale autonome cu statut juridic special;
- g) autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea;
- h) alți subiecți, în cazurile prevăzute de legislație.

Articolul 24. Documentele de politici

(1) Documentele de politici nu fac parte din categoria actelor normative și sînt instrumente de decizie care abordează problemele existente într-un anumit domeniu, definesc căile de soluționare a acestora și descriu impactul așteptat asupra statului și a societății. Documentele de politici pot prevedea elaborarea proiectelor de acte normative.

(2) La elaborarea, fundamentarea, avizarea, consultarea și adoptarea documentelor de politici se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative.

(3) Tipurile și structura documentelor de politici, precum și modul de elaborare, aprobare, monitorizare și evaluare a acestora se stabilesc de Guvern.

(4) Documentele de politici se aprobă prin hotărîre de Guvern. În cazul în care implementarea acestora implică alte autorități administrative decît cele aflate în subordinea Guvernului, documentele de politici se aprobă de Parlament. Documentele de politici ale autorităților publice autonome pot fi aprobate de către acestea dacă nu implică alte autorități administrative aflate în subordinea

Guvernului. Documentele de politici de nivel local se aprobă prin decizia autorității reprezentative a unității administrativ teritoriale.

Secțiunea a 3-a. Procedura de fundamentare

Articolul 25. Studiul de cercetare

(1) Elaborarea proiectelor de acte normative este precedată, în funcție de importanța și complexitatea acestora, de efectuarea studiilor de cercetare în scopul argumentării necesității sau lipsei necesității de inițiere a elaborării actului normativ. Studiul de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant, a reglementărilor similare în legislația altor state, inclusiv a țărilor Uniunii Europene.

(2) În cazul unor reglementări cu impact asupra bugetului și/sau care prevăd reorganizări și reforme structurale sau instituționale, în calitate de studiu de cercetare se realizează analiza inițiativei de elaborare a actului normativ, conform metodologiei de analiză *ex-ante*, aprobate de Guvern. În cazul unor reglementări cu impact asupra activității de întreprinzător, în calitate de studiu de cercetare se va efectua doar analiza impactului de reglementare în modul stabilit de legislație.

(3) Studiul de cercetare se efectuează de subiecții din partea cărora vine propunerea de elaborare a actului normativ. Pentru efectuarea acestuia, subiecții respectivi pot solicita asistența altor autorități ale administrației publice centrale sau locale. Autoritățile publice pot acorda asistență la efectuarea studiilor de cercetare conform prezentului alineat, în limitele competențelor lor legale.

(4) În cazul unor studii de cercetare complexe, efectuarea acestora poate fi realizată în baza unui contract de prestări servicii de către instituții științifice, universități, societăți comerciale, asociații obștești sau alte entități, în conformitate cu prevederile legale referitoare la achizițiile publice.

(5) Informațiile și recomandările obținute în urma efectuării studiilor de cercetare se includ în nota informativă, întocmită conform prevederilor art. 30.

Articolul 26. Etapele principale ale analizei *ex-ante*

(1) Analiza *ex-ante* cuprinde următoarele etape:

a) definirea problemei, care va porni de la analiza relațiilor sociale existente și cele viitoare, precum și de la ineficiența sau inexistența cadrului normativ relevant;

b) stabilirea obiectivului și domeniului intervenției juridice;

c) identificarea opțiunilor și mijloacelor necesare pentru soluționarea problemei și/sau atingerea obiectivului și analiza acestora prin intermediul impactului financiar, administrativ, economic, social, asupra mediului etc.;

d) compararea opțiunilor propuse și selectarea celor mai bune opțiuni pentru atingerea obiectivului.

(2) Opțiunile recomandate se vor întemeia pe dispozițiile constituționale, prevederile legislației naționale și cele ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, jurisprudența Curții Constituționale și a instanțelor judecătorești, după caz, pe legislația Uniunii Europene, precum și pe doctrina juridică în materie.

(3) Analiza *ex-ante* se finalizează în mod obligatoriu cu întocmirea unui raport sau, conform art.24, a unui document de politici, care va servi drept suport informativ la elaborarea proiectului de act normativ și a notei informative.

Secțiunea a 4-a. Întocmirea proiectului de act normativ

Articolul 27. Grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de act normativ

(1) În scopul elaborării unor proiecte de acte normative, autorul proiectului poate să formeze un grup de lucru, alcătuit din specialiști în materie, precum și din reprezentanți ai societății civile. În grupul de lucru se include obligatoriu cel puțin un jurist cu studii superioare.

(2) Dacă elaborarea proiectului de act normativ este pusă în sarcina câtorva autorități ale administrației publice centrale de specialitate, procesul de elaborare va fi organizat de autoritatea abilitată de Guvern sau care figurează prima pe lista autorităților responsabile în documentul de politici sau adresa Guvernului din care derivă obligația de a elabora proiectul de act normativ. Autoritatea publică responsabilă asigură asistența tehnică, organizatorică și financiară a procesului de elaborare a proiectului de act normativ.

(3) Dacă în bază de contract sînt angajați alți specialiști, decît cei din cadrul autorităților publice, se întocmesc documentele necesare și se stabilesc sumele și mijloacele bugetare și speciale, care trebuie alocate în scopul angajării acestora.

Articolul 28. Determinarea conceptului, categoriei și stabilirea structurii proiectului de act normativ

(1) Anterior elaborării versiunii inițiale a proiectului de act normativ, poate fi elaborat conceptul viitorului proiect, care cuprinde analiza prevederilor existente în legislație, problemele ce trebuie soluționate, aspectele de bază ce trebuie incluse în viitorul proiect și altă informație care explică conceptul. Conceptul viitorului proiect de act normativ se aprobă de către autoritatea care a decis asupra necesității elaborării conceptului proiectului actului normativ.

(2) În baza prevederilor documentelor de politici, a propunerilor inițiale, a rezultatelor studiilor de cercetare, precum și în baza rezultatelor analizei *ex-ante*, persoana responsabilă de elaborarea proiectului de act normativ sau, respectiv,

grupul de lucru determină conceptul și stabilește categoria și structura proiectului actului normativ. Conceptul și noțiunile determinate trebuie să fie compatibile sau similare celor utilizate în legislația Uniunii Europene.

Articolul 29. Întocmirea versiunii inițiale a proiectului de act normativ

(1) Pe baza propunerilor inițiale, a rezultatelor studiului de cercetare și a altor materiale, precum și a consultării părților interesate se întocmește versiunea inițială a proiectului de act normativ.

(2) Soluțiile propuse în proiectul de act normativ trebuie să acopere întreaga problematică a relațiilor sociale ce constituie obiectul de reglementare, pentru a se evita lacunele legislative.

(3) În cazul în care se impune utilizarea noțiunilor sau termenilor consacrați în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte sau în legislația Uniunii Europene, în proiect se asigură corespunderea acestor noțiuni cu termenele sau noțiunile deja consacrate în legislația națională. Dacă este necesară preluarea unor termeni și expresii noi din alte limbi, se alătură, după caz, corespondentul lor în limba română.

(4) Dacă o noțiune sau un termen poate avea înțelesuri diferite, în proiect se stabilește semnificația acestuia în context, pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii sau a termenului respectiv și a evita interpretările neuniforme.

(5) Reglementările de același nivel și având același obiect de reglementare se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ. În cazul în care proiectul de act normativ cuprinde prevederi ce se regăsesc în alte acte normative în vigoare, se face trimitere expresă la actul normativ care le conține.

(6) Autoritatea publică cu competență de adoptare, aprobare sau emitere a actului normativ poate solicita uneia sau mai multor autorități, organizații sau experți să elaboreze proiectul de act normativ necesar sau proiecte de alternativă, în bază de contract de prestări servicii, în conformitate cu prevederile legale referitoare la achizițiile publice.

(7) Versiunea proiectului de act normativ elaborat în bază de contract sau concurs este remisă autorității competente de elaborarea acestuia pentru supunerea proiectului tuturor etapelor elaborării și definitivarea versiunii finale a acestuia.

Articolul 30. Nota informativă la proiectul de act normativ

(1) Concomitent cu proiectul de act normativ se întocmește nota informativă la proiect, conform modelului prezentat în anexa nr. 1, care va cuprinde în mod obligatoriu următoarele rubrici:

a) denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului de act normativ;

b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite;

- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- e) fundamentarea economico-financiară;
- f) modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare;
- g) avizarea și consultarea publică a proiectului;
- h) constatările altor expertize, decât cele prevăzute la lit. i)-k);
- i) constatările expertizei anticorupție;
- j) constatările expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene;
- k) constatările expertizei juridice.

(2) Rubricile prevăzute la alin. (1) lit. g)-k) se includ în notă doar dacă au fost efectuate etapele corespunzătoare ale elaborării proiectului de act normativ.

(3) Dacă în procesul de avizare și expertiză proiectul a suferit modificări, ca urmare a propunerilor și observațiilor primite de la autorități, nota informativă trebuie modificată și/sau completată în modul corespunzător.

(4) Nota informativă se semnează în modul prevăzut de legislație de conducătorul autorității responsabile de elaborarea proiectului de act normativ sau adjunctul acestuia.

(5) În procesul de documentare pentru întocmirea notei informative, autorul proiectului actului normativ examinează recomandările internaționale în acel domeniu, jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, Curții Constituționale, instanțelor judecătorești în aplicarea reglementărilor în vigoare, precum și doctrina juridică în materie.

Articolul 31. Armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

(1) Armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene se realizează în conformitate cu angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană, cu programele legislative ale Parlamentului și planurile de acțiuni ale Guvernului.

(2) Proiectele de acte normative care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene sînt marcate pe prima pagină în colțul drept de sus cu sigla „UE” și conțin clauza de armonizare conform modelului aprobat de Guvern.

(3) Pentru proiectele de acte normative care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene autorul proiectului întocmește tabelul de concordanță, în care se analizează comparativ gradul de transpunere a legislației Uniunii Europene în legislația națională. Modelul tabelului de concordanță este aprobat de Guvern.

(4) Proiectele de acte normative care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene sînt supuse în mod obligatoriu

expertizei de compatibilitate, care se efectuează în conformitate cu prevederile art. 36.

Secțiunea a 5-a. Avizarea, consultarea publică și expertiza

Articolul 32. Avizarea și consultarea publică a proiectului de act normativ

(1) Proiectul de act normativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect.

(2) Proiectele de acte normative care țin de domeniile de competență ale Procuraturii Generale, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și altor autorități publice autonome se transmit acestora spre avizare. Proiectele de acte normative care reglementează activitatea economică se transmit spre avizare Consiliului Concurenței.

(3) Concomitent sau înainte de transmiterea spre avizare, proiectul de act normativ se supune procedurii de consultare publică, în modul stabilit de Legea nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

(4) Proiectele de acte normative elaborate de către deputații în Parlament se transmit spre avizare Guvernului, în modul prevăzut de Regulamentul Parlamentului.

(5) Proiectul de act normativ departamental sau interdepartamental, elaborat de autoritățile administrației publice centrale de specialitate, autoritățile publice autonome sau locale, este avizat și consultat public în condițiile alin.(1)-(3), cu excepțiile stabilite de Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

(6) În urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și a recomandărilor reprezentanților societății civile (*în continuare - sinteza*), conform unuia din modelele stabilite în anexele nr. 2-3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document.

Articolul 33. Avizele și termenele de avizare

(1) Proiectul de act normativ elaborat de deputații în Parlament se avizează în termenele stabilite în conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului.

(2) Termenul pentru avizarea proiectului este de 10 zile lucrătoare. Avizul întocmit în baza proiectului de act normativ prezentat spre avizare se remite autorului proiectului de act normativ cel târziu în ultima zi a termenului stabilit pentru avizarea acestuia. În cazul în care proiectul este voluminos sau complex ori dacă se cere studierea unor materiale suplimentare, termenele pentru avizare

pot fi prelungite pînă la 30 de zile lucrătoare, cu excepția cazurilor în care conducătorii autorităților publice și instituțiilor implicate în procesul de avizare au stabilit altfel de comun acord.

(3) Curgerea termenului începe în ziua intrării și înregistrării proiectului la autoritatea sau instituția care efectuează avizarea sau, după caz, în ziua publicării proiectului în Sistemul informațional pentru avizare.

(4) În situația în care necesitatea elaborării unui proiect de act normativ derivă dintr-un document de politici, avînd un termen de executare restrîns, sau dacă proiectul este transmis spre avizare repetată, autoritatea publică care a elaborat proiectul de act normativ poate solicita avizarea acestuia în termen restrîns.

(5) Autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul de act normativ spre avizare sau consultare publică, expediază autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate, anexînd, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri.

(6) Dacă în termenele stabilite la alin. (1)-(3) nu a fost recepționat răspunsul autorității publice sau al instituției interesate și nu a fost solicitată prelungirea termenului de avizare, proiectul de act normativ se consideră avizat fără obiecții și propuneri.

(7) Dacă în urma avizării și consultării publice proiectul de act normativ a fost completat cu aspecte și concepte noi sau dacă mai mult de 30% din textul proiectului de act normativ a fost modificat, acesta trebuie remis spre avizare și consultare publică repetată.

(8) Proiectul de act normativ cu sigla UE se avizează în regim prioritar de către toate autoritățile și instituțiile interesate.

Articolul 34. Expertiza proiectului de act normativ

(1) Expertiza proiectului de act normativ se sincronizează cu procesul de avizare și consultare publică. Autorul proiectului de act normativ asigură efectuarea expertizei economice, financiare, științifice, ecologice, anticorupție, juridice, a compatibilității cu legislația Uniunii Europene sau a altui gen de expertiză, prevăzut de legislație, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate.

(2) Autoritățile publice responsabile de efectuarea expertizelor pot antrena în calitate de experți părți interesate, care nu au participat la elaborarea proiectului de act normativ, inclusiv specialiști din străinătate și din organizații internaționale.

(3) Expertiza economică se efectuează de către Ministerul Economiei, este obligatorie pentru proiectele de acte normative care au impact economic și are menirea de a contribui la:

a) asigurarea concordanței proiectului cu principiile economiei de piață;
 b) asigurarea concordanței proiectului cu legislația din domeniul economiei;

c) evidențierea aspectelor pozitive și negative ale proiectului în partea ce ține de asigurarea reformelor, relevarea avantajelor economice și de altă natură, semnalarea deficiențelor economice și prognozarea consecințelor economice negative.

(4) Proiectele de acte normative ce reglementează activitatea de întreprinzător se remit spre expertiză Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, împreună cu analiza impactului de reglementare.

(5) Expertiza financiară se efectuează de către Ministerul Finanțelor și este obligatorie pentru proiectele care au impact asupra bugetului de stat și are menirea de a contribui la:

a) aducerea în concordanță a proiectului cu legislația din domeniul financiar;

b) evaluarea cheltuielilor financiare pentru realizarea noilor reglementări;

c) semnalarea deficiențelor financiare și prognozarea consecințelor financiare ale proiectului.

(6) Expertiza științifică se efectuează, după caz, de către instituțiile științifice și de învățământ superior de profil, de experți, având menirea de a contribui la:

a) examinarea multiaspectuală a reglementărilor propuse și propunerea unor reglementări de alternativă;

b) examinarea soluțiilor propuse prin reglementările proiectului în raport cu posibilitățile economico-financiare ale statului, cu situația social-politică și consecutivitatea reglementării proceselor, precum și în contextul asigurării compatibilității actelor normative cu legislația Uniunii Europene.

(7) Expertiza ecologică se efectuează, în caz de necesitate, de către Ministerul Mediului și are menirea de a contribui la:

a) aducerea în concordanță a proiectului cu legislația din domeniul protecției mediului;

b) asigurarea unui mediu sănătos pentru om și protecția mediului înconjurător;

c) prognozarea consecințelor ecologice ale proiectului.

(8) Concluziile expertizelor sînt expuse în nota informativă la proiectul de act normativ.

Articolul 35. Expertiza anticorupție

(1) Proiectele de acte normative, cu excepția celor prevăzute la art. 6 lit. e)-h), se expediază Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție.

(2) Expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele de acte normative, inclusiv pentru proiectele de acte normative elaborate de deputații în Parlament, și are menirea de a contribui la:

- a) asigurarea corespunderii proiectului cu standardele anticorupție naționale și internaționale;
- b) prevenirea apariției unor reglementări noi care favorizează sau pot favoriza corupția, prin elaborarea de recomandări în vederea revizuirii acestor reglementări sau în scopul diminuării efectelor lor.

(3) Expertiza anticorupție este efectuată conform metodologiei aprobate de Centrul Național Anticorupție.

(4) Centrul Național Anticorupție poate antrena în efectuarea expertizei anticorupție specialiști din afara sa. Autoritățile publice pot acorda asistență la efectuarea expertizei de către Centrul Național Anticorupție în limitele competențelor lor legale.

(5) Expertiza anticorupție a proiectelor de acte normative prevăzute la art. 6 lit. e)-h) se efectuează de către autorii acestora, în conformitate cu metodologia privind modul de efectuare a expertizei anticorupție. Centrul Național Anticorupție acordă asistență autorilor proiectului la efectuarea expertizei anticorupție în cazul proiectelor ce conțin reglementări ale unor relații sociale din domeniile vulnerabile la corupție.

(6) După recepționarea raportului de expertiză anticorupție, autorul proiectului de act normativ completează nota informativă la proiect cu informația referitoare la constatările acestei expertize și, după caz, include obiecțiile și propunerile Centrului Național Anticorupție în sinteză, conform unuia din modelele din anexele nr. 2-3.

Articolul 36. Expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene

(1) Proiectul de act normativ cu sigla „UE” se expediază Centrului de Armonizare a Legislației din subordinea Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene.

(2) Expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene este obligatorie pentru toate proiectele de acte normative, inclusiv pentru cele departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice centrale și ale autorităților publice autonome, care au fost elaborate în scopul armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

(3) Expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene se efectuează în modul stabilit de Guvern și conform metodologiei aprobate de Centrul de Armonizare a Legislației din subordinea Ministerului Justiției. În baza rezultatelor expertizei de compatibilitate, Centrul de Armonizare a Legislației întocmește Declarația de compatibilitate.

(4) Expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene are menirea de a contribui la:

a) asigurarea corespunderii proiectului cu standardele și legislația Uniunii Europene;

b) constatarea gradului de compatibilitate a proiectului de act normativ cu legislația Uniunii Europene;

c) identificarea prevederilor legislației Uniunii Europene omise și prevenirea transpunerii lor deficiente.

(5) Proiectele de acte normative elaborate de către Președintele Republicii Moldova, deputații în Parlament și Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia, care au scopul de a armoniza legislația națională cu legislația Uniunii Europene, se transmit spre avizare Guvernului, fiind însoțite de tabelul de concordanță.

(6) După recepționarea Declarației de compatibilitate, autorul proiectului de act normativ completează nota informativă cu informația referitoare la constatările expertizei de compatibilitate și, după caz, include obiecțiile și propunerile Centrului de Armonizare a Legislației în sinteză, conform unuia dintre modelele din anexele nr. 2-3.

Articolul 37. Expertiza juridică

(1) Expertiza juridică se efectuează de către Ministerul Justiției și este obligatorie pentru toate proiectele de acte normative elaborate de către autoritățile publice centrale de specialitate și autoritățile publice autonome. În baza rezultatelor expertizei juridice se întocmește raportul de expertiză juridică.

(2) Expertiza juridică a proiectelor de acte normative stabilite la art. 6 lit. a)-d) se efectuează conform metodologiei aprobate de Ministerul Justiției.

(3) Expertiza juridică are menirea de a contribui la:

a) asigurarea concordanței proiectului de act normativ cu prevederile Constituției Republicii Moldova, ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, ale legislației naționale și ale legislației Uniunii Europene, cu jurisprudența Curții Constituționale și cea a Curții Europene a Drepturilor Omului;

b) respectarea standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului;

c) asigurarea reglementării integrale a raporturilor sociale respective;

d) încadrarea dispozițiilor proiectului în sistemul normativ existent;

e) verificarea corespunderii proiectului de act normativ cu normele tehnicii legislative.

(4) Actele normative departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome, care vizează drepturile și interesele legitime ale omului, sînt supuse expertizei juridice obligatorii și se înregistrează de către Ministerul Justiției, în modul stabilit de Guvern.

(5) Ca excepție de la alin. (4), actele normative departamentale și interdepartamentale emise de Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională

a Pieței Financiare nu se supun înregistrării de stat la Ministerul Justiției. Acestea se transmit Ministerului Justiției după adoptare pentru includerea în Registrul de stat al actelor juridice.

(6) Proiectele actelor normative ale autorităților publice locale se supun expertizei juridice efectuate de către subdiviziunile specializate ale acestora.

(7) Obiecțiile și propunerile Ministerului Justiției privind respectarea standardelor în domeniul drepturilor omului, precum și a normelor de tehnică legislativă se includ în versiunea finală a proiectului de act normativ. Neacceptarea obiecțiilor și propunerilor Ministerului Justiției trebuie motivată în sinteză, întocmită conform unuia din modelele din anexele nr. 2-3.

Articolul 38. Termenele de expertizare

(1) Proiectele de acte normative sînt expertizate în termen de 10 zile lucrătoare. Curgerea termenului începe din ziua înregistrării proiectului la autoritatea sau instituția care efectuează expertiza sau, după caz, din ziua publicării proiectului de act normativ în Sistemul informațional pentru efectuarea expertizei.

(2) Dacă proiectul este voluminos sau complex ori dacă se cere studierea unor materiale suplimentare, termenele pentru expertizare pot fi prelungite pînă la 30 de zile lucrătoare, cu informarea autorului proiectului actului normativ. Termenul stabilit pentru expertizare nu poate fi prelungit dacă necesitatea elaborării proiectului de act normativ derivă dintr-un document de politici avînd un termen de executare restrîns.

(3) Raportul de expertiză a proiectului de act normativ se remite autorului acestuia cel tîrziu în ultima zi stabilită pentru expertizare. Dacă raportul de expertiză nu a fost expediat autorului proiectului de act normativ în termenele stabilite de prezentul articol, proiectul de act normativ se consideră expertizat fără obiecții și propuneri.

Secțiunea a 6-a. Definitivarea proiectului de act normativ

Articolul 39. Definitivarea proiectului

(1) Autorul proiectului de act normativ studiază obiecțiile și propunerile prezentate în urma procedurii de avizare și expertiză, precum și recomandările recepționate în cadrul consultării publice și, după caz, a expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene și decide acceptarea sau respingerea motivată a acestora.

(2) Propunerile și recomandările acceptate sînt luate în considerare în procesul definitivării proiectului de act normativ și întocmirii versiunii finale a acestuia. Definitivarea proiectului se efectuează fără a afecta compatibilitatea proiectului cu legislația Uniunii Europene.

(3) În caz de divergențe conceptuale, autorul proiectului de act normativ organizează o dezbatere cu autoritățile publice și instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, pentru identificarea soluțiilor de remediere. În cazul neidentificării unor asemenea soluții, în proiect se reflectă punctul de vedere al autorității publice responsabile de promovarea proiectului, iar decizia finală va fi luată de către autoritatea publică cu competență de adoptare, aprobare sau emitere a proiectului actului normativ.

Articolul 40. Dosarul de însoțire a proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ se prezintă autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere cu anexarea dosarului de însoțire, care va conține:

- a) nota informativă;
- b) după caz, raportul de analiză *ex-ante* sau analiza impactului de reglementare;
- c) avizele și recomandările în original recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice;
- d) rapoartele de expertiză în original;
- e) sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice (inclusiv ale Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției) și, după caz, a recomandărilor reprezentanților societății civile, în care se va indica acceptarea sau argumentarea neacceptării propunerilor, obiecțiilor și recomandărilor înaintate;
- f) pentru proiectele cu sigla „UE”, declarația de compatibilitate a Centrului de Armonizare a Legislației, precum și tabelul de concordanță actualizat;
- g) după caz, alte materiale în baza cărora a fost elaborat sau definitivat proiectul de act normativ.

Capitolul IV

STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL ACTULUI NORMATIV

Secțiunea 1. Structura actului normativ

Articolul 41. Elementele constitutive ale actului normativ

(1) Elementele constitutive ale actului normativ trebuie să asigure expunerea consecutivă ordonată și sistematizată a obiectului reglementării juridice, precum și interpretarea și aplicarea corectă a actului normativ.

(2) Actul normativ este format din următoarele elemente:

- a) titlu;
- b) preambul;
- c) clauza de adoptare, iar pentru proiectele cu sigla „UE” și clauza de armonizare;

- d) dispoziții generale;
- e) dispoziții de conținut;
- f) dispoziții finale;
- g) dispoziții tranzitorii;
- h) anexe;
- i) formula de atestare a autenticității actului.

(3) Dacă prezenta lege nu prevede altfel, structura proiectului de act normativ poate să nu conțină unul sau mai multe dintre elementele prevăzute la alin. (2) lit. b), f), g) și h).

Articolul 42. Titlul actului normativ

(1) Titlul actului normativ reprezintă denumirea generică a actului în funcție de categoria lui juridică, de autoritatea emitentă și de obiectul reglementării exprimat sintetic.

(2) Titlul actului normativ trebuie să fie laconic și să exprime cu claritate obiectul reglementării.

(3) Se interzice ca denumirea proiectului de act normativ să fie identică cu cea a unui alt act normativ în vigoare, cu excepția situației în care proiectul actului normativ prevede abrogarea actului normativ ce are același titlu.

(4) Dacă se modifică, se completează sau se abrogă mai mult de două acte normative sau părți ale acestora, titlul trebuie să conțină o formulă generală referitoare la modificarea, completarea ori abrogarea unor acte normative. După caz, titlul poate conține o paranteză în care se indică laconic obiectul reglementării proiectului. Dacă se modifică, se completează sau se abrogă un singur act normativ, în titlu se indică numărul, data și denumirea integrală a actului normativ respectiv.

(5) Titlul actului normativ adoptat, aprobat sau emis conține în mod obligatoriu numărul de ordine și anul în care a fost adoptat.

Articolul 43. Preambulul actului normativ

(1) În preambulul actului normativ sînt prevăzute scopul și rațiunea adoptării actului normativ, motivația social-politică, economică sau de altă natură, precum și direcțiile principale care trebuie să se reflecte în actul normativ.

(2) Preambulul precedă clauza de adoptare și nu conține norme juridice și reguli de interpretare. De regulă, acesta însoțește un act normativ de importanță majoră pentru societate.

Articolul 44. Clauza de adoptare a actului normativ și clauza de armonizare

(1) Clauza de adoptare a actului normativ constă într-o propoziție care cuprinde denumirea autorității publice emitente și decizia de adoptare, aprobare

sau emitere a actului normativ, iar pentru proiectele de legi cuprinde și categoria acesteia. Clauza de adoptare a actului normativ poate conține, în caz de necesitate, și temeiul legal de adoptare a actului normativ respectiv.

(2) Clauza de adoptare a actului normativ este obligatorie pentru toate actele normative.

(3) Clauza de armonizare indică tipul, numărul și denumirea oficială a actelor Uniunii Europene care se transpun în proiectul actului normativ, seria, numărul și data Jurnalului Oficial al Uniunii Europene în care au fost publicate actele Uniunii Europene respective, precum și gradul lor de transpunere.

(4) Clauza de armonizare este obligatorie pentru toate proiectele de acte normative care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Articolul 45. Dispozițiile generale

(1) Dispozițiile generale ale actului normativ sînt prevederile care:

- a) determină obiectul, scopul și sfera de aplicare;
- b) orientează întreaga reglementare;
- c) explică termeni și definesc concepte.

(2) În cazul actelor normative de maximă importanță și al celor cu un conținut specific, dispozițiile generale se expun, de regulă, sub formă de principii.

Articolul 46. Dispozițiile de conținut

(1) Dispozițiile de conținut sînt reglementările în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ.

(2) Dispozițiile de conținut stabilesc:

- a) reguli;
- b) drepturi și obligații, precum și modul de realizare a acestora;
- c) consecințele juridice ale nerespectării regulilor, drepturilor și obligațiilor.

(3) Expunerea dispozițiilor de conținut este sistematizată într-o succesiune logică, dispozițiile de drept material precedîndu-le pe cele de ordin procedural. Succesiunea logică se bazează pe o analiză juridică temeinică, pe stabilirea naturii instituțiilor și a relațiilor dintre ele.

Articolul 47. Dispozițiile tranzitorii

(1) Dispozițiile tranzitorii ale actului normativ cuprind măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ.

(2) Dispozițiile tranzitorii trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea noilor reglementări cu cele din actele normative preexistente, menținerea temporară a unor situații juridice născute în temeiul vechilor

reglementări sau, după caz, modificările și completările ce se aduc altor acte normative.

(3) În dispozițiile tranzitorii se indică, după caz, perioada de tranziție necesară implementării dispozițiilor actului normativ și perioada necesară pentru aducerea legislației în conformitate cu normele noi.

Articolul 48. Dispozițiile finale

(1) Dispozițiile finale cuprind momentul intrării în vigoare și măsurile necesare punerii în aplicare a actului normativ.

(2) În dispoziții finale se includ reglementări privind obligația autorităților responsabile de a executa actul normativ, de a lua măsurile și de a efectua procedurile necesare executării. În cazul în care pentru punerea în aplicare a actului normativ este necesară adoptarea sau aprobarea normelor de aplicare (metodologii, regulamente etc.) sau constituirea unor organe sau instituții, proiectele actelor normative respective se prezintă spre adoptare, aprobare sau emitere nu mai târziu de intrarea în vigoare a actului normativ de bază, dacă în acesta nu este prevăzut altfel.

(3) Pentru actele normative cu caracter temporar se prevede și perioada de aplicare sau data de încetare a aplicării actului.

Articolul 49. Anexele

(1) În structura actului normativ pot fi introduse componente ale acestuia, numite anexe, care cuprind desene, exprimări cifrice, tabele, planuri sau altele asemenea. Pot constitui anexe la un act normativ reglementările care trebuie aprobate de autoritatea publică competentă, cum sînt: statute, regulamente, instrucțiuni, reguli, metodologii sau norme cu caracter predominant tehnic.

(2) Anexa este parte integrantă a actului normativ, are natura și forța lui juridică.

(3) Anexa trebuie să aibă un temei-cadru în corpul actului normativ și să se refere exclusiv la obiectul determinat prin textul de trimitere.

(4) Dacă un act normativ are cîteva anexe, acestea se numerotează cu cifre arabe în ordinea în care au fost enunțate în textul actului.

(5) Exprimările cifrice, tabelele, planurile și altele asemenea, care sînt incluse în anexe, pot fi urmate de explicații suplimentare, care se notează cu indici numerici, în ordinea în care au fost enunțate în textul anexei.

Articolul 50. Atestarea autenticității actului normativ

(1) Actul normativ adoptat, aprobat sau emis se semnează în modul stabilit de legislație de către persoana desemnată din cadrul organului emitent, se datează și se numerotează, se indică locul adoptării acestuia.

(2) Actele normative, cu excepția legilor, ordonanțelor și hotărîrilor Guvernului, pot fi semnate electronic de persoana desemnată conform legislației.

(3) Data actelor normative ale Parlamentului este data adoptării acestora. Numerele oficiale se atribuie pentru fiecare categorie de acte separat, începînd de la numărul 1 în fiecare an calendaristic. În cazul în care actul normativ cu număr oficial nu a intrat în vigoare, actul păstrează acest număr, care nu poate fi atribuit în același an calendaristic unui alt act normativ.

(4) Data actelor normative aprobate de Guvern este data înregistrării acestora după semnarea de către prim-ministru. În conformitate cu prevederile art. 102 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova și Legii nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern, hotărîrile și ordonanțele adoptate de Guvern se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare.

(5) Data celorlalte acte normative este data la care acestea au fost semnate de persoanele împuternicite din cadrul autorităților publice și înregistrate, conform evidenței interne a autorităților publice respective.

Secțiunea a 2-a. Conținutul actului normativ

Articolul 51. Articolul

(1) Elementul structural de bază al legilor și hotărîrilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor Guvernului și al legilor locale ale autorității unității teritoriale autonome cu statutul juridic special este articolul. El are caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei.

(2) Articolele se expun cu utilizarea cuvîntului „articolul” și sînt întitulate. Denumirea articolului exprimă succint obiectul de reglementare, fără a avea o semnificație proprie în conținutul articolului.

(3) Articolele se numerează în continuare, cu cifre arabe, începînd cu primul și terminînd cu ultimul. Dacă actul normativ conține un singur articol, în loc de numerotare se scrie formula „Articol unic”.

(4) În legea de modificare și completare sau de abrogare a mai multor acte normative, fiecărui act normativ i se consacră un articol, numerotat cu cifre romane. Diviziunile acestor articole se numerează cu cifre arabe și punct.

(5) Articolul poate avea alineate, constituite, de regulă, dintr-o singură propoziție sau frază, prin care se reglementează o dispoziție specifică ansamblului articolului. Dacă dispoziția nu poate fi exprimată într-o singură propoziție sau frază se pot adăuga noi propoziții sau fraze.

(6) Alineatul se numerează cu cifre arabe, luate între paranteze rotunde, care poate avea diviziuni numerotate cu litere latine mici și o paranteză. În cazul unor structuri mai complexe, aceste diviziuni se numerează cu cifre arabe și o paranteză. Diviziunile numerotate cu cifre pot avea subdiviziuni însemnate cu litere latine mici și o paranteză. În cazul în care subdiviziunile sau diviziunile însemnate cu litere latine se împart, componentele lor se însemnează cu cifre arabe urmate de punct.

Articol 52. Punctul

(1) Punctul este principalul element de structură al hotărîrilor Guvernului, al actelor normative ale autorităților publice centrale de specialitate, al autorităților publice autonome, al autorităților unității teritoriale autonome cu statut juridic special și al actelor normative ale autorității administrației publice locale.

(2) Punctele se expun fără utilizarea cuvîntului „punct” și se numerotează cu cifre arabe în continuare de la începutul și pînă la sfîrșitul actului normativ, punîndu-se punct după cifra de numerotare.

(3) Pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele se divizează în subpuncte sau alineate. Subpunctele se numerotează cu cifre arabe cu o paranteză și se evidențiază printr-o ușoară retragere spre dreapta de la alinierea textului pe verticală. În cazul în care subpunctul conține alineate, acestea se numerotează, de regulă, cu litere latine mici și o paranteză. Dacă punctul nu conține subpuncte, alineatele se evidențiază printr-o ușoară retragere spre dreapta de la alinierea textului pe verticală.

Articolul 53. Gruparea elementelor structurale ale actului normativ

(1) În funcție de proporțiile actului normativ, elementele structurale se grupează astfel:

- a) articolele sau punctele se grupează în secțiuni numerotate cu cifre arabe;
- b) secțiunile se grupează în capitole numerotate cu cifre romane;
- c) capitolele se grupează în titluri numerotate cu cifre romane;
- d) în cazul codurilor sau actelor normative de complexitate și volum mare, titlurile se grupează în părți sau cărți, a căror numerotare se face cu numere ordinare scrise cu litere.

(2) Secțiunile, capitolele, titlurile, părțile sau cărțile se denumesc prin exprimare sintetică a reglementărilor pe care le cuprind.

(3) Gradul de divizare mai mare se aplică după folosirea gradului de divizare mai mic.

(4) Articolele, punctele, capitolele, titlurile, părțile sau cărțile se numerotează consecutiv de la începutul și pînă la sfîrșitul actului normativ. Secțiunile se numerotează în succesiunea pe care o au în structura din care fac parte.

Articolul 54. Limbajul, ortografia și punctuația în actul normativ

(1) Textul proiectului de act normativ se elaborează în limba română, cu respectarea următoarelor reguli:

- a) conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și punctuație;

- b) într-o frază este exprimată o singură idee;
- c) terminologia utilizată este constantă și uniformă cu cea a altor acte normative, reglementărilor legislației Uniunii Europene și altor instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, în condițiile prezentei legi;
- d) noțiunea se redă prin termenul respectiv, evitându-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni;
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire. În cazurile în care se impune folosirea unor termeni și expresii străine, se va alătura, după caz, corespondentul lor în limba română;
- f) se evită folosirea regionalismelor, a cuvintelor și expresiilor nefuncționale, idiomatice, neutilizabile sau cu sens ambiguu;
- g) se evită tautologiile juridice;
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, în conformitate cu terminologia juridică. Dacă un termen este polisemantic, sensul în care este folosit trebuie să decurgă cu claritate din text;
- i) exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea lor în text, la prima folosire;
- j) verbele se utilizează, de regulă, la timpul prezent.

(2) Autorul proiectului de act normativ prezintă textul proiectului autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere în limba română, cu traducerea, după caz, a acestuia în limba rusă. Proiectele de acte normative ale unității administrative teritoriale cu statut juridic special se elaborează în limba de stat și în una din limbile oficiale de pe teritoriul acesteia. Traducerea proiectului actului normativ într-o limbă de circulație internațională, este asigurată, în caz de necesitate, de către autoritatea publică cu competență de adoptare, aprobare sau emitere.

(3) În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba de stat.

Articolul 55. Trimiterea la alte acte normative

(1) Trimiterea la normele unui alt act normativ se poate face la întregul său conținut sau doar la o reglementare distinctă.

(2) Nu se admite trimiterea la o altă normă de trimitere.

(3) În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se va face trimitere la articolul sau punctul respectiv, fără a se indica că articolul sau punctul respectiv face parte din acest act normativ.

(4) În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la articolul sau la punctul respectiv, cu indicarea obligatorie a titlului, numărului și a datei adoptării, aprobării sau emiterii.

Capitolul V

INTRAREA ÎN VIGOARE, ÎNREGISTRAREA, EVIDENȚA ȘI SISTEMATIZAREA ACTELOR NORMATIVE

Secțiunea 1. Intrarea în vigoare și înregistrarea actelor normative

Articolul 56. Intrarea în vigoare a actelor normative

(1) Actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.

(2) Proiectele de acte normative privind modificarea și completarea Codului fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, Codului vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal intră în vigoare la data prevăzută în textul acestora, dar nu mai devreme de 6 luni de la data publicării lor.

(3) O altă dată de intrare în vigoare a actelor normative se poate stabili doar atunci când se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, îndeplinirea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, aducerea în concordanță a cadrului normativ cu hotărârile Curții Constituționale, eliminarea unor lacune sau contradicții între actele normative sau dacă există alte circumstanțe excepționale obiectiv justificate.

(4) Actele normative se publică, în condițiile legii, în Registrul de stat al actelor juridice și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau, după caz, în monitoarele oficiale ale raioanelor, municipiilor și ale unității teritoriale autonome cu statut juridic special sau în Registrul actelor locale.

(5) Actele normative pot fi aduse la cunoștința publicului și prin publicarea pe paginile web oficiale ale autorităților publice sau afișarea în alte locuri autorizate.

(6) În actul normativ adoptat, aprobat sau emis nu pot fi efectuate redactări, cu excepția redactării greșelilor gramaticale și de punctuație, depistate ulterior, care nu modifică conținutul și sensul actului normativ.

Articolul 57. Înregistrarea actelor normative

(1) Autoritățile publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere înregistrează actele adoptate, aprobate sau emise în registre interne de evidență. Înregistrarea și evidența internă se efectuează de către subdiviziunea desemnată în acest sens.

(2) Originalul actelor normative ale Parlamentului sau Guvernului se păstrează în arhivele lor interne cu mențiunea „Se păstrează permanent”.

(3) Evidența oficială a actelor normative este ținută conform legislației, în una sau în mai multe forme concomitent:

a) pe suport de hârtie, cusute;

- b) în registre de evidență;
- c) pe suporturi electronice.

Articolul 58. Registrul de stat al actelor juridice

(1) Registrul de stat al actelor juridice face parte din Registrul de stat al unităților de drept, are caracter public și reprezintă un ansamblu sistematizat al datelor despre toate categoriile actelor normative prevăzute la art. 6.

(2) Registrul de stat al actelor juridice se ține de către Ministerul Justiției în format electronic, conform regulamentului aprobat de Guvern.

(3) Accesul on-line la datele din Registrul de stat al actelor juridice este gratuit. Eliberarea informației din Registrul de stat al actelor juridice pe suport electronic în scopul utilizării ulterioare a acesteia în alte baze de date, precum și eliberarea informației pe suport de hârtie se efectuează contra unei plăți, al cărei cuantum este stabilit de Guvern.

(4) Înscrierea datelor în Registrul de stat al actelor juridice se efectuează în conformitate cu prezenta lege, cu Legea nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre, precum și cu alte acte normative.

(5) Publicarea textului electronic consolidat al actului normativ în Registrul de stat al actelor juridice se face nu mai târziu de trei zile lucrătoare din momentul publicării ultimului act normativ de modificare și/sau completare a textului oficial inițial al actului normativ ce se modifică sau se completează.

(6) În Registrul de stat al actelor juridice se conțin referințe la dosarele de însoțire ale proiectelor actelor normative din Sistemul informațional.

Secțiunea 2. Sistematizarea actelor normative

Articolul 59. Principiile generale privind sistematizarea actelor normative

(1) Sistematizarea actelor normative înseamnă organizarea lor după anumite criterii pentru facilitarea utilizării normelor juridice și aplicarea lor uniformă.

(2) Principalele modalități de sistematizare a actelor normative sînt:

a) încorporarea, care reprezintă o sistematizare simplă a actelor normative după unul dintre următoarele criterii: cronologic, alfabetic, al ramurii de drept, al instituției juridice etc.;

b) codificarea, care reprezintă o sistematizare complexă, într-o concepție unitară a normelor juridice ce aparțin unei ramuri distincte a dreptului, realizîndu-se prin includerea lor într-un cod.

Articolul 60. Codul

(1) Codul este actul legislativ care cuprinde, într-un sistem unitar, cele mai importante norme dintr-o anumită ramură a dreptului.

(2) Structura codului reflectă sistemul ramurii de drept respective.

(3) Codul trebuie să întrunească următoarele trăsături calitative:

- a) precizia;
- b) claritatea;
- c) logica;
- d) integralitatea;
- e) caracterul practic.

Articolul 61. Actul normativ consolidat

(1) Pentru înlăturarea lacunelor existente în actele normative sau perfecționarea reglementării juridice a relațiilor sociale respective prin operarea de modificări radicale în astfel de acte, pentru reducerea multiplicității normelor juridice în aceeași materie, se elaborează un proiect de act normativ consolidat.

(2) Actul normativ consolidat înlocuiește oficial actele precedente și părțile lor care au intrat în componența sa, preia puterea lor juridică și devine sursa oficială a efectelor juridice ale prevederilor incluse în el. Actele sau părțile lor înglobate complet sau parțial în actul consolidat se abrogă oficial.

(3) Actul normativ consolidat se emite pe un termen nedeterminat. În el nu se includ normele și actele al căror termen de valabilitate expiră în cel mai apropiat timp.

Capitolul VI PROCEDURELE TEHNICE APLICABILE ACTELOR NORMATIVE

Secțiunea 1. Modificarea și completarea actului normativ

Articolul 62. Modificarea actului normativ

(1) Modificarea actului normativ constă în schimbarea expresă a textului, inclusiv a dispozițiilor finale sau tranzitorii, ori excluderea unei părți din textul unor articole, puncte sau alineate.

(2) Pentru exprimarea normativă a intenției de modificare a actului normativ se indică expres actul normativ vizat, cu toate elementele de identificare necesare, iar dispoziția propriu-zisă se formulează utilizându-se expresia „se modifică după cum urmează:”, urmată de redarea modificărilor. Pot fi redată într-o nouă formulare articolele sau punctele unui act normativ ori unele părți ale articolelor sau punctelor.

(3) În cazul în care se exclude integral textul unei părți, cărți, titlu, capitol, secțiuni, punct, articol, alineat, subpunct sau al subdiviziunii acestuia, numerotarea lor nu se transmite altor elemente structurale.

Articolul 63. Completarea actului normativ

(1) Completarea actului normativ constă în introducerea unor dispoziții noi, care cuprind reglementări și soluții normative suplimentare.

(2) Pentru exprimarea normativă a intenției de completare a actului normativ se indică expres actul normativ vizat, cu toate elementele de identificare necesare, iar dispoziția propriu-zisă se formulează utilizându-se expresia „se completează după cum urmează:”, urmată de redarea noului text.

(3) În cazul completării actului normativ cu unul sau mai multe elemente structurale, acestea vor primi numărul părții, titlului, capitolului, secțiunii, articolului, alineatului, punctului, subpunctului sau al subdiviziunilor acestuia, după care se adaugă și indicii respectivi. În cazul în care completarea se face după ultimul punct, alineat sau ultima literă, acestora li se atribuie numărul, alineatul sau litera următoare.

Articolul 64. Condițiile generale de modificare și completare a actului normativ

(1) Modificarea sau completarea unui act normativ este admisă numai dacă nu afectează concepția generală ori caracterul unitar al acelui act. În caz contrar, actul normativ se înlocuiește cu un nou act normativ, urmînd să fie abrogat în întregime.

(2) Prevederile care sînt modificate sau care completează actul normativ trebuie să se integreze armonios în actul supus modificării ori completării, asigurîndu-se unitatea de stil și de terminologie, precum și succesiunea firească a articolelor sau punctelor.

(3) Dacă se modifică sau se completează un singur articol sau punct dintr-un singur act normativ, în titlul actului de modificare sau completare se face referire expresă la articolul sau punctul modificat sau completat și la actul normativ respectiv.

(4) Dacă adoptarea unui nou act normativ presupune modificarea sau completarea ulterioară a altor acte normative, acestea se includ într-un proiect de act normativ separat de modificare a cadrului normativ conex, în ordine cronologică, și se prezintă împreună cu actul normativ de bază sau se includ în dispozițiile tranzitorii ale noului act normativ.

(5) În cazul în care elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ conex prevăzut în alin. (4) nu este posibilă odată cu prezentarea proiectului de act normativ de bază, acesta va fi prezentat nu mai tîrziu de 6 luni de la adoptarea actului de bază, dacă în dispozițiile finale ale acestuia nu este indicat un alt termen.

Articolul 65. Efectele dispozițiilor de modificare și de completare a actului normativ

(1) Dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta. Intervențiile ulterioare de modificare, completare și abrogare a acestora trebuie raportate la actul de bază.

(2) Actul normativ de modificare sau de completare are o forță juridică egală cu cea a actului ale cărui dispoziții le modifică sau le completează.

(3) Propunerile privind modificarea și completarea actului normativ adoptat, aprobat sau emis nu pot fi prezentate neîntemeiat, de regulă, mai devreme de 6 luni de la intrarea actului în vigoare.

(4) În cazul în care un proiect de act normativ a fost adoptat, aprobat sau emis, dar nu a survenit termenul de intrare în vigoare, modificarea și completarea acestuia se efectuează în condițiile art. 62-64.

Secțiunea a 2-a. Abrogarea actului normativ

Articolul 66. Intervenirea abrogării

(1) Abrogarea este un procedeu tehnico-juridic de suprimare prin care sînt scoase din vigoare prevederile actului normativ ce nu mai corespund echilibrului dintre cerințele sociale de reglementare legală.

(2) Abrogarea intervine în următoarele cazuri:

a) pentru a anula dispozițiile dintr-un act normativ care a intrat în conflict cu dispozițiile altui act normativ de aceeași forță juridică sau de o forță juridică superioară;

b) pentru a înlătura discrepanțele și neclaritățile;

c) pentru a degreva legislația de norme desuete;

d) pentru a evita paralelisme în legislație.

Articolul 67. Tipurile abrogării

(1) Abrogarea poate fi totală sau parțială.

(2) Abrogarea este totală atunci cînd actul normativ se suprimă integral.

(3) Abrogarea este parțială atunci cînd se suprimă una sau mai multe părți din actul normativ.

(4) Abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are întotdeauna un caracter definitiv.

Articolul 68. Condițiile generale de abrogare

(1) Abrogarea actului normativ este dispusă printr-un act separat de aceeași forță juridică sau de o forță juridică superioară. Actele normative sau, după caz, părțile acestora prin care a fost modificat sau completat actul normativ care se abrogă se consideră abrogate din momentul abrogării acestuia.

(2) Dacă adoptarea unui nou act normativ presupune abrogarea altor acte normative, într-un articol sau punct separat al actului normativ se indică lista actelor normative care se abrogă, expuse în ordine cronologică. În cazul în care acest lucru nu este posibil, proiectul de abrogare va fi prezentat în termenul indicat în dispozițiile finale ale actului de bază, dar nu mai târziu de 6 luni de la adoptarea ultimului.

(3) În cadrul operațiunilor de sistematizare a legislației se pot elabora și emite acte normative de abrogare avînd ca obiect exclusiv abrogarea mai multor acte normative.

(4) Abrogarea poate fi însoțită de adoptarea unei noi reglementări în materie sau poate fi și independentă de o nouă reglementare, atunci cînd se înlătură un act sau o normă necorespunzătoare.

(5) La pregătirea propunerilor de abrogare a actelor normative emise anterior sau a părților lor se verifică dacă acțiunea lor s-a extins sau nu asupra altor autorități publice, persoane juridice sau fizice. Dacă extinderea a avut loc și norma trebuie să-și mențină valabilitatea, în proiect se prevede o soluție care să țină cont de extindere, iar actele normative respective se includ în lista celor care se abrogă.

(6) Printre actele normative ce urmează a fi abrogate se includ nu numai actele sau părțile lor care vin în contradicție cu noul act sau care au fost înglobate în el, ci și actele sau părți ale lor care mai devreme și-au pierdut de fapt valoarea, însă formal nu sînt abrogate.

(7) Actele normative sau părți ale lor cu aplicabilitate temporară al căror termen de valabilitate a expirat nu se includ în lista celor care se abrogă. Dacă raportarea actului sau părților lui la categoria celor temporare prezintă îndoieli, actul sau părțile lui se includ în listă.

(8) Dacă în actul normativ, concomitent cu norme temporare al căror termen de valabilitate a expirat, figurează norme permanente în vigoare și toate aceste norme urmează să fie abrogate, în lista actelor care se abrogă se include actul în întregime.

(9) Dacă a devenit desuet, actul normativ este inclus în întregime în lista actelor care se abrogă, indiferent de articolele sau punctele cuprinse în el prin care au fost abrogate actele emise anterior.

(10) Dacă mai mult de două acte normative urmează a fi abrogate, lista acestor acte se expune în anexă la proiectul actului normativ ce le abrogă.

(11) În cazul unor abrogări parțiale intervenite succesiv, ultima abrogare trebuie să se refere la întregul act normativ, nu numai la textele rămase în vigoare.

Articolul 69. Momentul abrogării

(1) Dacă într-un act normativ se face expres mențiunea că la intrarea sa în vigoare se abrogă actul anterior, atunci acesta din urmă se consideră abrogat din momentul intrării în vigoare a noului act.

(2) Dacă dispozițiile noului act normativ intră în vigoare la date diferite, în el se stabilește expres că abrogările se operează în modul corespunzător, urmînd etapele de intrare în vigoare a noului act normativ.

(3) Partea actului normativ anterior abrogat nu se repune în vigoare în cazul abrogării actului care l-a abrogat.

Articolul 70. Actele normative declarate neconstituționale

Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale se aduc în concordanță cu hotărîrile Curții Constituționale în modul stabilit de Codul jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 și Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională.

Secțiunea a 3-a. Republicarea actelor normative**Articolul 71. Republicarea și rectificarea actului normativ**

(1) Actul normativ modificat sau completat în mod substanțial se republică în condițiile legii, avînd la bază dispoziția cuprinsă în actul de modificare sau de completare.

(2) În cazul în care, după publicarea actului normativ, se descoperă erori materiale în cuprinsul acestuia, se procedează la publicarea în condițiile legii a unei note cuprinzînd rectificările necesare.

(3) Rectificarea se face la cererea autorității publice care a emis actul.

(4) Actele normative prin care s-a modificat sau completat actul normativ care se republică se consideră abrogate la momentul republicării acestuia și pot servi doar pentru evidență.

Capitolul VII**INTERPRETAREA ACTELOR NORMATIVE****Articolul 72. Interpretarea**

(1) Interpretarea actelor normative se efectuează cu scopul clarificării sensului unui act normativ sau a unor dispoziții concrete din acesta.

(2) Prin interpretare se oferă soluții juridice de aplicare a normei de drept în sensul ei exact.

(3) Interpretarea este oficială cînd se face prin acte normative de interpretare sau prin acte de aplicare a dreptului de către organele competente.

(4) La interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul acestui act normativ și de alte acte care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, aprobat sau emis actul normativ.

Articolul 73. Actele de interpretare și autoritățile abilitate cu dreptul de a interpreta actele normative

(1) Actul de interpretare oficială a Constituției Republicii Moldova și a legilor constituționale se emite de Curtea Constituțională.

(2) Actul de interpretare oficială a legilor, altele decât cele de la alin.(1), se emite exclusiv de Parlament și se realizează prin adoptarea unei legi de interpretare.

(3) Actul de interpretare oficială a ordonanțelor Guvernului se emite de Guvern și se realizează prin adoptarea de ordonanțe în limitele termenului de abilitare sau printr-o lege de interpretare în afara acestuia.

(4) Actele de interpretare oficială a actelor normative, altele decât cele de la alin.(1), (2) și (3), se emit de autoritățile care le-au adoptat, aprobat sau emis.

(5) Actul normativ se interpretează printr-un act normativ de aceeași categorie și putere juridică.

(6) Actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Capitolul VIII

APLICAREA ACTULUI NORMATIV ÎN TIMP

Articolul 74. Acțiunea în timp a actului normativ

(1) Actul normativ se aplică fără limită de timp, dacă în textul lui nu este prevăzut altfel.

(2) Actul normativ sau o parte a lui poate avea aplicare temporară. În acest caz, în actul normativ se indică termenul de aplicare ori evenimentul la a cărui survenire actul normativ sau partea lui își încetează acțiunea.

(3) Actul normativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.

(4) Au efect retroactiv doar actele normative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde.

(5) Actele normative pot ultraactiva în mod excepțional dacă acest lucru este prevăzut expres în legea nouă.

Articolul 75. Încetarea acțiunii actului normativ

(1) Acțiunea actului normativ încetează dacă acesta:

a) este abrogat;

b) a fost declarat neconstituțional sau, după caz, ilegal prin hotărâre definitivă a instanței competente;

c) a ajuns la termen;

d) s-a consumat;

e) a devenit desuet.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit. c), autoritatea emitentă poate interveni pentru a preveni încetarea acțiunii actului normativ.

Capitolul IX

MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII ȘI REEXAMINAREA ACTELOR NORMATIVE

Articolul 76. Monitorizarea implementării actelor normative

(1) Implementarea actelor normative se monitorizează în scopul identificării gradului de aplicare și executare a acestora, determinării faptului dacă obiectivele și/sau scopul actului au fost îndeplinite, dacă au apărut unele consecințe neprevăzute sau negative, precum și în scopul elaborării recomandărilor privind modalitatea de remediere a consecințelor negative.

(2) Monitorizarea implementării actelor normative se efectuează, cel târziu după expirarea a 2 ani de la momentul intrării actului în vigoare, de către instituția responsabilă de implementarea lui. Mecanismul de monitorizare a procesului de implementare a actelor normative este stabilit de Guvern.

(3) În urma încheierii procedurii de monitorizare a implementării actului normativ, instituția responsabilă de monitorizare întocmește raportul de monitorizare, conform metodologiei aprobate de Guvern. Dacă în procesul de monitorizare a implementării actului normativ s-a constatat necesitatea operării modificărilor sau completărilor ori necesitatea elaborării sau modificării cadrului juridic secundar, rezultatele raportului de monitorizare, servesc drept bază pentru fundamentarea necesităților de elaborare a proiectelor actelor normative respective.

Articolul 77. Reexaminarea actelor normative

(1) Reexaminarea actelor normative constă în analiza conținutului lor pentru evaluarea compatibilității cu Constituția Republicii Moldova, cu alte acte normative în vigoare la momentul reexaminării, precum și cu reglementările legislației Uniunii Europene, în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova.

(2) Reexaminarea se efectuează de către autoritățile responsabile de implementarea actelor normative.

(3) În urma reexaminării pot fi înaintate propuneri de modificare și completare a actelor normative în vederea actualizării lor. Concomitent se

întocmește o listă a actelor normative desuete și se dispune abrogarea lor oficială.

CAPITOLUL X

ELABORAREA ACTELOR NORMATIVE CU PRIVIRE LA ÎNCHEIEREA, SUSPENDAREA, DENUNȚAREA SAU STINGEREA TRATATELOR INTERNAȚIONALE

Articolul 78. Normele privind elaborarea proiectelor de acte normative cu privire la încheierea, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale

Actele normative ce țin de încheierea, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale sînt supuse unei proceduri speciale, stabilite de Legea nr.595-XIV din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova și alte acte normative.

Articolul 79. Aplicarea normelor de tehnică legislativă

(1) Normele de tehnică legislativă sînt aplicabile în modul corespunzător și proiectelor de acte normative privind încheierea, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale.

(2) Titlul proiectului de act normativ, precum și conținutul acestuia vor cuprinde denumirea integrală, data și locul adoptării/încheierii tratatului internațional la care se face referire. În funcție de situație, prin titlu se va exprima ideea de încheiere, suspendare, denunțare sau stingere a tratatelor internaționale.

(3) În cazul încheierii, suspendării, denunțării sau stingerii tratatelor internaționale se va elabora un act normativ separat pentru fiecare tratat.

(4) În cazul în care, datorită conexiunii dintre ele, două sau mai multe tratate internaționale urmează a fi supuse ratificării, aprobării, aderării sau acceptării prin același act normativ și nu pot fi examinate și prezentate în mod separat, prevederile privind ratificarea, aprobarea, aderarea sau acceptarea ale respectivului proiect de act normativ se exprimă pentru fiecare tratat printr-un articol distinct.

Capitolul XI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 80. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 6 luni de la data publicării, cu excepția art. 22, art. 50 alin. (2) și art. 58 alin. (6), care vor intra în vigoare la 12 luni de la data publicării prezentei legi.

(2) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

b) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege;

c) va aproba etapele de conectare a autorităților publice la Sistemul informațional.

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

a) Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 208-210, art. 783), cu modificările și completările ulterioare;

b) Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 36-38, art. 210), cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 81. Dispoziții tranzitorii

(1) Actele normative în vigoare se aplică în măsura în care nu contravin prezentei legi.

(2) Autoritățile publice, care la data intrării în vigoare a prezentei legi țin registre de evidență ale diferitor tipuri de acte normative, inclusiv Direcțiile de justiție ale unităților teritoriale autonome cu statut special, în decursul a 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor asigura transmiterea gratuită a actelor normative, precum și a informației aferente, în format electronic, Ministerului Justiției, pentru a fi incluse în Registrul de stat al actelor juridice.

(3) Autoritățile publice vor începe utilizarea Sistemului informațional pe măsura creării condițiilor tehnice necesare, conform etapelor de conectare prevăzute la art. 80 alin. (2) lit. c).

(4) Ministerul Justiției va asigura publicarea, pînă la 31 decembrie 2018, în Registrul de stat al actelor juridice a textelor electronice consolidate ale actelor normative în vigoare.

Președintele Parlamentului

STRUCTURA NOTEI INFORMATIVE LA PROIECTUL DE ACT NORMATIV¹

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
3. Descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene
4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
5. Fundamentarea economico-financiară
6. Modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
8. Constatările altor expertize
9. Constatările expertizei anticorupție
10. Constatările expertizei de compatibilitate
11. Constatările expertizei juridice

¹ În rubricile notei informative se va indica următoarea informație:

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

În calitate de denumire a autorului se indică denumirea autorității publice responsabile conform competențelor de elaborarea și promovarea proiectului de act normativ.

Dacă în vederea elaborării proiectului a fost constituit un grup de lucru, se indică numărul și data documentului prin care s-a constituit grupul de lucru respectiv.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

La acest subiect se indică acțiunile concrete din documentele de politici din care rezultă necesitatea elaborării proiectului de act normativ.

De asemenea, la această rubrică se indică finalitățile urmărite prin adoptarea actului normativ, precum și rezultatele scontate după adoptarea și implementarea acestuia, se descrie viziunea clară privind efectele actului normativ după implementarea acestuia.

Suplimentar, se descriu concluziile și propunerile înaintate în cadrul studiilor de cercetare, precum și rezultatele analizei *ex-ante* sau analizei impactului de reglementare, în cazul proiectelor de acte normative ce reglementează activitatea de întreprinzător. Se prezintă argumentarea în baza evaluării beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și, după caz, analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului.

Se prezintă lista lucrărilor științifice, studiilor de cercetare, rapoartelor, recomandărilor internaționale etc. care au fost luate în considerare la elaborarea proiectului de act normativ.

3. Descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

În cazul în care actul normativ are ca scop armonizarea cu legislația Uniunii Europene, se va indica:

- a) dacă intervenția rezultă din angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor bilaterale cu Uniunea Europeană;
- b) lista actelor Uniunii Europene cu care se realizează armonizarea;
- c) mențiunea privind elaborarea tabelului de concordanță

După caz, se face referire la reglementările similare existente în legislația statelor membre ale Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Se descriu actele normative existente ce reglementează domeniul în care se propune adoptarea proiectului de act normativ, precum și motivele din cauza cărora normele în vigoare nu sînt suficiente să ofere soluții problemelor abordate în proiectul de act normativ.

Se descriu elementele noi din proiect, modificările și completările propuse, urmările implementării acestora.

Se vor indica rezultatele studiilor, recomandărilor etc. și se vor prezenta suficiente argumente în favoarea intervenției cu un act normativ de reglementare.

De asemenea, se iau în calcul sesizările parvenite de la diferiți actori (instituții de stat sau private, asociații, persoane etc.) care interacționează în cadrul relațiilor sociale în domeniul de proveniență a problemei ce urmează a fi reglementată.

5. Fundamentarea economico-financiară

Se descrie impactul financiar, cu indicarea cheltuielilor ce vor fi necesare pentru implementarea proiectului de act normativ (bugetare și nebugetare) și, după caz, a veniturilor generate de noile reglementări.

6. Modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare

Se specifică cu exactitate lista actelor normative ce urmează a fi modificate, completate sau abrogate. În cazul în care urmează a fi adoptate acte normative noi în scopul implementării prevederilor în cauză, se indică expres aceste acte.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Se menționează acțiunile întreprinse în vederea respectării prevederilor Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional (crearea grupurilor de lucru, organizarea dezbaterilor publice, meselor rotunde, publicarea proiectului pentru consultare publică etc.).

Se indică autoritățile publice, instituțiile și alte persoane juridice care: au avizat pozitiv proiectul fără obiecții și propuneri, au prezentat obiecții și propuneri, au avizat negativ proiectul sau nu au prezentat avizele/recomandările.

8. Constatările altor expertize

În cazul în care au fost efectuate alte expertize ale proiectului, decât expertiza anticorupție și expertiza juridică, rezultatele acestora se vor transpune în nota informativă.

După caz, pentru proiectele de acte normative ce se referă la reglementarea activității de întreprinzător se va indica și rezultatul expertizei efectuate de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

9. Constatările expertizei anticorupție

Se indică rezultatele expertizei, în special constatările privind identificarea normelor din proiectul de act normativ care favorizează sau pot favoriza

corupția, precum și recomandările pentru excluderea sau diminuarea efectelor acestora.

10. Constatările expertizei de compatibilitate

Se completează pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și concluziile expertizei de compatibilitate

Pentru proiectele cu sigla „UE” se indică expres numărul și denumirea actului/actelor Uniunii Europene. Se indică gradul de compatibilitate a proiectului de act normativ cu legislația Uniunii Europene și concluzia expertizei de compatibilitate.

11. Constatările expertizei juridice

Se descriu rezultatele expertizei privind compatibilitatea proiectului de act normativ cu prevederile Constituției, cu actele normative în vigoare, respectarea naturii juridice a propunerilor de reglementare, asigurarea concordanței proiectului cu jurisprudența Curții Constituționale și cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, cu alte aspecte indicate în expertiză, precum și respectarea normelor de tehnică legislativă.

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)
la proiectul -----
(denumirea proiectului)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
	I. Obiecțiile	
	II. Propunerile (recomandările)	

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor
(structurată pe articolele sau punctele din proiect)
la proiectul _____
(denumirea proiectului)

Conținutul articolelor/punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Nr. obiecției/propunerii/recomandării	Conținutul obiecției/propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
Obiecții și propuneri de ordin general				
Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii cu privire la actele normative

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Relațiile sociale ating cote maxime de flexibilitate, mai cu seamă într-o societate în tranziție cum este Republica Moldova. Toate aceste relații sociale urmează să ia o formă juridică, care constituie nemijlocit rezultatul unui proces complex de elaborare a unor norme, care le-ar asigura o reglementare și le-ar garanta forța coercitivă a statului. În cele ce urmează, procesul de elaborare a actelor normative capătă un rol cheie în aceste circumstanțe. Or, nu putem avea norme juridice de o aplicabilitate eficientă atîta timp, cît procesul lor de elaborare nu are caracteristicile unui mecanism eficient. Adesea este pus accentul greșit în ceea ce privește analiza procesului de elaborare a actelor normative și anume – pe concentrarea asupra calității rezultatelor acestui proces, adică asupra actelor normative. Asemenea focusare nu este pe deplin corectă, deoarece nu rezolvă problema ineficienței aplicării ulterioare a actelor normative. Rezolvarea celor mai stringente probleme ale procesului de elaborare a actelor normative, ar trebui să înceapă de la soluționarea cauzei de bază a ineficienței actelor normative și anume, de la procesul de elaborare a acestora.

Necesitatea optimizării procesului de elaborare a actelor normative a fost indicată și în numeroasele studii realizate la acest capitol, ale căror recomandări au fost luate în calcul la elaborarea prezentului proiect, în special *Rapoartele OSCE și ODIHR privind evaluarea procesului legislativ din Moldova (2008, 2010)*.

Îmbunătățirea procesului de creație legislativă constituie unul din principalele domenii de intervenție, orientate spre armonizarea cadrului legal al sectorului justiției cu standardele europene, consacrate în Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr. 231 din 25 noiembrie 2011 și în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei menționate, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012 (în continuare PA SRSJ). **În acest context menționăm că prin promovarea acestui proiect de lege se urmărește realizarea următoarelor acțiuni din PA SRSJ:**

- **Acțiunea 7.2.2.(2)** - *Operarea modificărilor în Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități publice centrale și locale și în Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative în vederea asigurării stabilității, previzibilității și clarității legislației;*
- **Acțiunea 7.2.2.(3)** - *Elaborarea cadrului normativ privind metodologia aplicării procedurii ex-ante.*
- **Acțiunea 7.2.3.(3)** - *Crearea bazei de date în regim on-line privind procesul de elaborare a actelor normative (de la etapa inițierii pînă la etapa publicării)*

La moment există două legi-cadru care reglementează procesul de elaborare a actelor normative și anume, *Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative și Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale*. Aceste două legi, fiind foarte similare ca și conținut, stabilesc principii și reguli generale ale procesului elaborării actelor normative. Dispozițiile acestor legi sînt în proporție de mai bine de 60% similare, iar pe alocuri chiar identice. Diferența la nivel de concept ține doar de o clasificare mai mult teoretică decît una practică și, anume în acte legislative și acte normative subordonate legii. Această clasificare ține doar de criteriul subiectului emitent, care în cazul legilor este Parlamentul, iar în cazul actelor normative subordonate legii sînt Guvernul, ministerele, alte autorități administrative centrale,

autoritățile publice autonome, autoritățile unităților teritoriale autonome cu statut juridic special, autoritățile publice locale.

Cadrul normativ actual, care reglementează procesul de elaborare a actelor normative presupune duble standarde. Or, actele normative, indiferent de organul emitent (legi ori acte normative subordonate legii) sunt acte normative ca și gen, prin urmare, elaborarea acestora ar trebui să fie guvernată de principii și mecanisme identice, luând în calcul particularitățile fiecărui tip de act normativ în parte.

Astfel, în contextul reglementărilor în vigoare, precum și a cauzelor care au condiționat această stare de lucruri, s-a conturat necesitatea de a veni cu o abordare nouă și de a elabora un nou proiect de lege în acest sens.

Prevederile proiectului încorporează **recomandările prezentate în Raportul OSCE și ODIHR privind evaluarea procesului legislativ din Moldova din 2008 și 2010**. Printre cele mai importante recomandări acceptate sunt următoarele:

- stabilirea obligației ce ține de indicarea expresă a numărului și denumirii actului normativ la care se face trimitere în textul proiectului de act normativ;
- aplicarea mecanismului de respectare a transparenței în procesul decizional, în special respectarea procedurilor de consultare a societății civile în privința proiectelor de acte normative elaborate în scopul modificării și completării actelor normative în vigoare;
- introducerea prevederilor exprese care reglementează superioritatea textului actului normativ în limba de stat asupra textului tradus în altă limbă, în caz de discrepanță între acestea.

Proiectul Legii privind actele normative oferă un cadru legal unificat al procesului de elaborare a actelor normative, acordând în același timp suficiente garanții de eficiență, transparență și previzibilitate a acestora.

Prin promovarea acestui proiect se urmărește:

- eliminarea dublelor standarde în ceea ce privește procesul de elaborare a actelor normative;
- crearea unui cadru normativ unitar, bazat pe principii unice aplicabile procesului elaborării actelor normative, indiferent de organul emitent;
- asigurarea respectării principiului transparenței în procesul decizional;
- reglementarea modului de funcționare a sistemului informațional e-Legislație;
- asigurarea clarității conținutului actelor normative, care să devină accesibile utilizatorilor;
- organizarea colaborării autorităților și instituțiilor publice în procesul de elaborare a actelor normative.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

I. Comasarea Legii nr. 780/2001 cu Legea nr. 317/2003

Necesitatea comasării Legii nr. 780 din 27 decembrie 2001 cu Legea nr. 317 din 18 iulie 2003 a fost stabilită în rezultatul evaluării procesului de creație normativă. Pentru consolidarea certitudinii și clarității juridice a fost necesară întreruperea practicii de divizare a procesului de creație normativă în „elaborarea legilor” și „elaborarea actelor normative”. Legislația în vigoare creează incertitudine pentru cetățeanul simplu, pe motiv că structura acesteia se bazează pe criteriul de separare a actelor cu caracter normativ după ierarhia organului care l-a adoptat, respectiv, în legi și non-legi.

Aici trebuie să remarcăm faptul că, din punct de vedere a Teoriei generale a dreptului, actul normativ este un izvor de drept creat de organele autorității publice, care conține reguli

generale și obligatorii, a căror aplicare, la nevoie, este asigurată prin forță de constrângere a statului. De asemenea, menționăm că Constituția Republicii Moldova operează cu noțiunea de „legi și alte acte normative” (art. 23 alin. (2), art. 140 alin. (1)). De aici derivă interpretarea greșită că legile nu constituie o categorie normativă separată, ci fac parte din totalitatea actelor normative. Astfel, actele normative, în dependență de forța juridică a acestora, se clasifică în legi și acte normative subordonate legilor.

În consecință, considerăm că procesul de creație legislativă urmează să cuprindă toate actele normative cu caracter obligatoriu, general și impersonal, ce vin să reglementeze relații sociale și ale căror nerespectare este asigurată la nevoie de forța coercitivă a statului. Toate aceste acte normative urmează să treacă prin aceeași procedură de elaborare și să fie întocmite cu respectarea aceluiași norme de tehnică legislativă, indiferent de organul care le-a emis.

Structura proiectului de lege reflectă etapele elaborării într-o consecutivitate logică, conținând și capitole referitoare la tehnica legislativă, procedeele tehnice ș.a.

Proiectul are următoarea structură:

Cap. I. Dispoziții generale

Cap. II. Categoriile de acte normative

Cap. III. Elaborarea actelor normative

Sect. 1. Etapele legiferării

Sect. 2. Inițierea elaborării proiectelor actelor normative

Sect. 3. Procedura de fundamentare

Sect. 4. Întocmirea proiectului de act normativ

Sect. 5. Avizarea, consultarea publică și expertiza

Sect. 6. Definitivarea proiectului de act normativ

Cap. IV. Structura și conținutul actului normativ

Sect. 1. Structura actului normativ

Sect. 2. Conținutul actului normativ

Cap. V. Intrarea în vigoare, înregistrarea, evidența și sistematizarea actelor normative

Sect. 1. Intrarea în vigoare și înregistrarea actelor normative

Sect. 2. Sistematizarea actelor normative

Cap. VI. Procedeele tehnice aplicabile actelor normative

Sect. 1. Modificarea și completarea actului normativ

Sect. 2. Abrogarea actului normativ

Sect. 3. Republicarea actelor normative

Cap. VII. Interpretarea actelor normative

Cap. VIII. Aplicarea actului normativ în timp

Cap. IX. Monitorizarea implementării și reexaminarea actelor normative

Cap. X. Elaborarea actelor normative cu privire la încheierea, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale

Cap. XI. Dispoziții finale și tranzitorii

Anexa nr. 1. Structura notei informative la proiectul de act normativ

Anexa nr. 2. Sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)

Anexa nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor (structurată pe articolele sau punctele din proiect)

În cele ce urmează, prezentăm elementele noi ale proiectului de lege.

II. Dispozițiile generale ale proiectului (Cap. I.)

1. Reieșind din faptul că acest proiect de lege, după adoptare, va constitui legea-cadru în domeniul elaborării actelor normative, proiectul definește așa noțiuni, ca: *act normativ, autor al proiectului actului normativ, activitate de legiferare, analiză ex-ante, analiza impactului de reglementare, monitorizare a procesului de implementare a actului normativ, Registrul de stat al actelor juridice, sigla "UE", tehnica legislativă, textul electronic consolidat al actului normativ*. Actualmente, noțiunile date fie nu sînt definite deloc, fie sînt definite într-un mod neclar, fapt care lasă loc de interpretări și confuzii. Explicarea cu exactitate a acestor noțiuni va contribui esențial la simplificarea utilizării în practică a legii.

2. În prezent, Legea nr. 780 clasifică actele legislative în generale, speciale și de excepție.

De facto, atît legile, cît și actele normative subordonate legilor conțin norme juridice. În acest context, menționăm că în același act normativ se pot conține atît norme generale, cît și norme speciale, sau de excepție. De asemenea, pot fi situații în care normele generale se regăsesc într-un act normativ, iar normele speciale sînt în alt act normativ. Drept urmare, ajungem la concluzia că categoriile de „general, special și de excepție” se referă la normele juridice din toate actele normative și nu doar la actele legislative, cum este prevăzut în prezent.

Drept urmare, pentru corectarea acestei confuzii apărute odată cu adoptarea Legii nr. 780, prin intermediul prezentului proiect clasificarea actelor legislative a fost substituită cu clasificarea normelor juridice.

III. Categoriile de acte normative (Cap. II.)

3. Un element nou îl constituie introducerea în categoria de acte normative a decretelor cu caracter normativ ale Președintelui Republicii Moldova. În esență, decretele sînt acte administrative, iar actele administrative pot avea atît caracter individual, cît și caracter normativ. Dat fiind faptul că toate actele normative urmează să parcurgă aceleași etape ale elaborării, decretele Președintelui care au caracter normativ au fost incluse în lista actelor normative.

4. Lista domeniilor reglementate prin lege organică este stabilită în art. 72 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova. Conform lit. p) din alineatul menționat, prin lege organică pot fi reglementate și alte domenii, prevăzute în alte articole din Constituție. Drept urmare, atît pentru claritate, cît și pentru a simplifica procesul de elaborare, în proiectul de lege a fost introdusă lista detaliată a tuturor domeniilor respective.

5. Actualmente, art. 10 din Legea nr. 317 face referire la actele normative ale autorităților administrației publice centrale. Trebuie să menționăm că din art. 24 din Legea nr. 64 din 31 mai 1990 cu privire la Guvern, rezultă clar că din organele centrale de specialitate ale administrației publice fac parte ministerele și alte autorități administrative centrale, expres indicate în articolul menționat. Astfel, cu toate că *de facto* Legea nr. 317 li se aplică și autorităților publice autonome, *de iure* actele normative ale acestora nu pot fi încadrate în categoria de „acte normative ale autorităților administrației publice centrale”, deoarece autoritățile publice autonome nu se subordonează Guvernului, ci Parlamentului. Pentru excluderea acestui vid din legislație, în proiect la categoriile de acte normative alături de cele ale autorităților publice centrale de specialitate sînt indicate și cele ale autorităților publice autonome.

6. Schimbările ce au loc la nivel de cooperare între autoritățile publice, precum și conlucrarea în comun a acestora în vederea realizării documentelor de politici, au generat necesitatea reglementării actelor normative interdepartamentale. În acest context, în proiect a fost reglementat detaliat specificul acestor tipuri de acte normative.

7. Avînd în vedere specificul și diferențele dintre actele normative ale autorităților publice locale și cele ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special, aceste două tipuri de acte normative au fost reglementate ca două categorii separate.

8. De asemenea, proiectul intervine cu completări ce țin de succesiunea competenței de adoptare. Astfel, în cazul modificării actului normativ adoptat, aprobat sau emis anterior de o altă autoritate, în clauza de adoptare actului de modificare se indică denumirea succesorului de drept, precum și temeiul juridic pentru operarea modificărilor.

IV. Etapele legiferării (Cap. III, sect. 1.)

9. Actualmente diferite etape ale procesului de legiferare se regăsesc expuse în diferite legi, dar în nici una din aceste legi nu există o sistematizare generală a acestor etape. La momentul actual, atât Legea nr. 780, cât și Legea nr. 317 reglementează doar etapele elaborării actelor normative. Remarcăm că conceptul de „legiferare” este mult mai vast, comparativ cu conceptul de „elaborare”. Or, elaborarea este una din etapele legiferării.

Pentru comparație, menționăm că în legislația României, activitatea de legiferare este definită ca „principala modalitate de implementare a politicilor publice, asigurând instrumentele necesare pentru punerea în aplicare a soluțiilor de dezvoltare economică și socială, precum și pentru exercitarea autorității publice.” (art. 1, alin. (3) din Legea României nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative).

În legislația Lituaniei de asemenea se operează cu noțiunea de legiferare, definind-o ca un proces care cuprinde anunțarea inițiativelor legislative, elaborarea proiectelor de acte normative, aprobarea lor, semnarea și publicarea (Legea Lituaniei nr. XI-2220 din 18 septembrie 2012 privind bazele legiferării).

DEX-ul definește legiferarea ca acțiunea de a elabora și adopta o lege, iar Dicționarul juridic explică legiferarea ca „sistem de elaborare și adoptare a legilor”.

În Federația Rusă, procesul de elaborare de asemenea este perceput ca o etapă a procesului general de legiferare.

Pentru depășirea acestui gol legislativ, precum și pentru clarificarea locului elaborării actelor normative în cadrul procesului de legiferare, proiectul propune reglementarea expresă al tuturor etapelor legiferării.

Reieșind din faptul că marea parte a acestora este reglementată de alte acte normative (Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, Hotărîrea Biroului permanent al Parlamentului nr. 30 din 7 noiembrie 2012 pentru aprobarea Instrucțiunii privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament, Legea cu privire la Guvern, Legea cu privire la transparența în procesul decizional, Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale ș.a.), prezentul proiect vine cu o reglementare detaliată doar a etapei de elaborare a proiectelor de acte normative.

V. Reglementarea modului de elaborare a actelor normative în cadrul Sistemului informațional e-Legislație (Cap. III, sect. 1, art. 22)

10. Un aspect nou, propus spre reglementare prin intermediul prezentului proiect constă în reglementarea modului de elaborare a actelor normative în cadrul Sistemului informațional e-Legislație.

Crearea și implementarea sistemului informațional „e-Legislație” va permite realizarea următoarelor obiective:

- asigurarea tranziției activității elaborării actelor la o altă tehnologie de lucru bazată pe generarea și evidența electronică a tuturor actelor, înregistrarea și aplicarea online a proiectelor de acte normative;
- integrarea sistemului „e-Legislație” cu sistemele informatice externe ale autorităților publice și instituțiilor care dețin date relevante în scopul regăsirii și recepționării on-line a datelor și expedierii on-line a răspunsurilor la solicitările ce țin de proiectele actelor normative;

- furnizarea pentru autoritățile și instituțiile publice ale Republicii Moldova a informației analitice și statistice veridice referitoare la proiectele de acte normative;
- reducerea timpului necesar pentru circulația proiectelor de acte normative, pentru întocmirea și circulația avizelor și rapoartelor de expertiză între autoritățile publice și optimizare și control;
- realizarea unui mecanism eficient de colaborare între subiecții implicați în procesul de elaborare;
- asigurarea controlului accesului la datele despre proiect și asigurarea unei securități maxime;
- asigurarea informațională a activității de analiză, prognozare și cercetare științifică în domeniu.

În scopul întocmirii conceptului și creării acestui Sistem informațional, prin Ordinul ministrului justiției nr. 462 din 8 octombrie 2012 a fost creat „Grupul de lucru pentru crearea bazei de date on-line privind procesul de elaborare a actelor normative”.

Trebuie să menționăm că Sistemul informațional a fost deja creat în cadrul Proiectului „Sistemul Informatic e-Legislație – Baza de Date on-line privind procesul de Elaborare a Actelor Normative – BDEAN”.

La momentul de față, a fost lansată testarea Sistemului informațional de către autoritățile publice (Ministerul Justiției, Ministerul Agriculturii, Cancelaria de Stat, Centrul Național Anticorupție).

În acest context, una din finalitățile prezentului proiect de lege constă în crearea temeiului juridic pentru existența și utilizarea Sistemului informațional. Astfel, proiectul stabilește scopul și esența Sistemului informațional, materialele care se fac publice prin intermediul acestuia, cerul de subiecți care îl vor utiliza, precum și utilizarea acestuia în cadrul diferitor etape ale procesului de elaborare a actelor normative.

Menționăm că detaliile referitoare la funcționarea și modul de utilizare a Sistemului informațional urmează a fi stabilite prin hotărâre de Guvern. Aceasta va fi elaborată în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii.

De asemenea, trebuie să remarcăm faptul că **proiectul nu impune trecerea imediată la utilizarea Sistemului informațional e-Legislație.**

Prevederile referitoare la utilizarea Sistemului informațional vor intra în vigoare la 12 luni de la data publicării Legii. Între timp, Guvernul va aproba etapele conectării autorităților publice la sistemul informațional „e-Legislație”. Astfel, autoritățile publice vor începe utilizarea sistemului informațional pe măsura conectării la acesta. În acest mod este creată o perioadă de tranziție, în care autoritățile publice vor fi conectate treptat la „e-Legislație”.

Necesitatea instituirii unei perioade de tranziție derivă și din faptul că în procesul de avizare și consultare publică a proiectelor de acte normative sînt antrenate nu doar autorități publice centrale, ci și autoritățile publice locale, precum și alte instituții de stat și reprezentanți ai societății civile. Și, dacă cerul de subiecți care efectuează anumite expertize obligatorii/facultative este mai lesne de identificat, atunci cerul de subiecți implicat în procesul de avizare și consultare publică a proiectelor de acte normative este foarte mare. Astfel, conectarea imediată a tuturor subiecților posibili la Sistemul informațional este imposibilă și acest lucru face dificilă pentru unii subiecți parcurgerea etapelor elaborării doar prin intermediul Sistemului informațional. Drept urmare, avînd în vedere faptul că autoritățile publice vor fi conectate treptat la Sistemul informațional, proiectul prevede expres faptul că autorul proiectului de act normativ urmează să introducă în sistem avizele, recomandările și expertizele recepționate pe suport de hîrtie.

Conștientizînd faptul că testarea Sistemului informațional va dura o anumită perioadă de

timp, precum și faptul că autoritățile publice vor fi conectate treptat la acesta, proiectul prevede că prevederile referitoare la utilizarea Sistemului informațional e-Legislație vor intra în vigoare în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi. Drept urmare, conectarea treptată a autorităților publice la sistemul informațional va începe după expirarea acestor 12 luni.

Astfel, ținând cont de importanța pentru societate a promovării și utilizării pe scară largă a performanțelor actuale ale tehnicii de calcul și sistemelor informaționale, care ușurează și simplifică substanțial lucrul cu documentele și reduce timpul necesar pentru transmiterea acestora de la o autoritate publică la alta, **prezentul proiect prevede aceleași reguli de lucru atât pentru etapele elaborării proiectelor de acte normative în format de hîrtie, cît și pentru cele ale elaborării în format electronic în cadrul Sistemului informațional „e-Legislație”, fără a face vreo diferență între acestea.**

VI. Inițierea elaborării proiectelor actelor normative (Cap. III, secț. 2.)

11. Această secțiune a legii stabilește Subiecții cu drept de inițiere a elaborării proiectelor de acte normative.

12. Dat fiind faptul că documentele de politici se aprobă prin acte normative, precum și faptul că documentele de politici stau la baza elaborării majorității actelor normative, tot în capitolul respectiv se regăsesc prevederile de ordin general referitoare la acestea.

Menționăm faptul că actualmente, art. 13¹ din Legea nr. 780 reglementează doar două categorii de documente de politici – concepția și strategia, iar Hotărîrea Guvernului nr. 33 din 11 ianuarie 2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici, pe lângă acestea a reglementat încă două categorii – programul și planul. Astfel, s-a creat o situație în care prevederile unei hotărîri de Guvern depășesc cadrul legal stabilit prin lege. De asemenea, remarcăm că în ultimul timp în practică a început să fie utilizat din ce în ce mai des încă un tip de documente de politici – foaia de parcurs – structura și esența căreia nu este pedepplin cristalizată. Drept urmare a faptului că categoriile de documente de politici sînt în continuă evoluție, precum și pentru a evita modificarea frecventă a prezentului proiect de lege, **se propune ca tipurile și structura documentelor de politici, precum și modul de elaborare, aprobare, monitorizare și evaluare a acestora să fie stabilite de Guvern.**

În acest context va fi necesară actualizarea Hotărîrii Guvernului nr. 33 din 11 ianuarie 2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici.

VII. Procedura de fundamentare (Cap. III, secț. 3.)

13. Prin intermediul prezentului proiect de lege a fost detaliată procedura de fundamentare, fiind reglementată o practică deja existentă – antrenarea de către autorii proiectelor actelor normative a altor autorități ale administrației publice centrale sau locale, organizațiilor neguvernamentale, altor părți interesate în vederea efectuării investigațiilor științifice (studii, rapoarte, cercetări etc.).

14. Elaborarea unui proiect de act normativ este precedată de studierea amănunțită a relațiilor sociale, legislației, practicii naționale și internaționale în domeniul în care se intenționează a interveni cu o reglementare. Actualmente, Legea nr. 780 utilizează noțiunea de „investigații științifice” pentru a defini aceste cercetări. Această noțiune nu este una tocmai reușită, or, cercetările care se efectuează în diferite domenii ale științelor naturale (biologie, chimie, fizică, geografia, astronomie etc.) de asemenea poartă denumirea de „investigații științifice”, fapt care provoacă confuzii în practică. Or, cercetările științifice efectuate pentru studierea și dezvoltarea științelor exacte au un alt specific decît cele din domeniul dreptului.

Dacă e să ne referim la practica deja creată, cercetările care au loc anterior elaborării unui proiect de act normativ sînt denumite „studii”. Drept exemplu aducem Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului

nr. 6 din 16 februarie 2012, în care elaborarea proiectelor de acte normative este precedată de efectuarea studiilor în domeniile respective.

Luînd în considerație practica României, unde cercetările respective sînt denumite „studii de cercetare”, propunem utilizarea aceleiași noțiuni în legislația națională.

15. Un alt aspect nou al proiectului constă în reglementarea posibilității și modului de a contracta experți pentru efectuarea studiilor de cercetare. La momentul de față, pentru efectuarea studiilor de cele mai multe ori sînt antrenați experți din afara autorităților responsabile de elaborarea proiectului de act normativ. Cu toate că în marea parte a cazurilor contractarea acestora are loc prin procedura de achiziții publice, totuși mai sînt și situații în care identificarea și contractarea experților a avut loc în afara procedurii de achiziții publice.

În vederea evitării unor asemenea situații, propunem reglementarea expresă a faptului că contractarea acestora trebuie să aibă loc în conformitate cu prevederile legislației referitoare la achizițiile publice. Menționăm că reglementări similare există în legislația Lituaniei și în a României.

16. O dată cu lansarea Sistemului informațional „e-Legislație”, studiile de cercetare vor fi publicate în cadrul acestuia, ca parte componentă a dosarului de însoțire a proiectului de act normativ.

VIII. Procedura de analiză *ex-ante* (Cap. III, sect. 3.)

17. O noutate în acest sens, ca și element structural, îl constituie reglementarea procedurii de analiză *ex-ante*. Acest mecanism presupune identificarea necesității de intervenție prin reglementare în diverse sfere ale vieții sociale, în special în cazul unor reglementări cu impact major asupra bugetului sau care prevăd reorganizări și reforme structurale sau instituționale. Analiza *ex-ante* își propune drept scop evaluarea unei stări de fapt, identificarea problemelor sectorului social care necesită reglementare, determinarea soluțiilor și consecințelor acestora. În cazul proiectelor de acte normative care au impact asupra activității de întreprinzător, urmează a fi efectuată analiza impactului de reglementare (AIR), conform prevederilor Legii nr. 235 din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. Utilizarea acestor tipuri de analiză a impactului este în concordanță cu principiile stabilite de către Comisia Europeană în vederea perfecționării procedurilor de elaborare a actelor normative, simplificării conținutului acestora și participării în procesul de luare a deciziilor a societății civile și mediului de antreprenariat. Implementarea acestor metodologii reprezintă o importanță deosebită, mai cu seamă într-o societate în tranziție cum este Republica Moldova, unde soluțiile normative trebuie să garanteze o stabilitate a normelor de drept.

Este de menționat că analiza *ex-ante* se va materializa fie prin elaborarea unei politici publice, fie prin întocmirea unui raport, care va fi extrem de necesar și util la întocmirea notei informative a proiectului de act normativ. De asemenea și rezultatele analizei impactului de reglementare se includ în nota informativă. În acest sens, elaborarea actului normativ va putea fi accelerată din moment ce deja va exista un suport informativ pentru argumentarea inițiativei legislative.

Proiectul Legii privind actele normative reglementează principiile și etapele principale care le poate parcurge mecanismul analizei *ex-ante*. În această ordine de idei, după luarea deciziei de a interveni cu un proiect de act normativ, se lasă o flexibilitate în alegerea metodei prin care pot fi analizate diverse impacturi ale acestuia, cele mai des utilizate fiind *Cost Benefit Analysis* (CBA) și *Regulatory Impact Assessment* (RIA). Implementarea acestei metode este larg răspîndită în procesul de elaborare a actelor normative în alte state, cum ar fi Statele Unite ale Americii, majoritatea statelor europene înalt dezvoltate (Marea Britanie, Franța, Germania), unele state europene în curs de dezvoltare cum este Albania.

Prin stabilirea conceptului analizei impactului de reglementare ca categorie a analizei *ex-ante*, utilizată pentru actele normative din domeniul antreprenotariatului, s-a intenționat

păstrarea instituțiilor existente deja (Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru Reglementarea Activității de Întreprinzător, Secretariatul EIR ș. a.), care constituie un mecanism eficient de evaluare a proiectelor actelor normative din acest domeniu.

IX. Întocmirea proiectului de act normativ (Cap. III, secț. 4.)

18. Un aspect nou al proiectului constă în includerea în sistemul informațional a informației despre persoana responsabilă de elaborarea proiectului de act normativ sau, după caz, despre grupurile de lucru create. Acest fapt va contribui la sporirea transparenței procesului de elaborare.

19. Proiectul reglementează un drept nou pentru autoritățile cu competență de adoptare, aprobare sau emitere a actului normativ, de a contracta experți, organizații sau autorități care vor elabora proiecte de acte normative.

20. Noul proiect de lege a intervenit cu modificări în tehnica legislativă, printre care, urmînd practica altor state, **a fost modificată și completată structura notei informative** ce se prezintă împreună cu proiectul de act normativ. Astfel, se propune o structură perfecționată a notei informative, unică pentru toate autoritățile publice, structură ce s-a cristalizat deja în practica Ministerului Justiției. De asemenea, în proiect sînt indicate expres rubricile din nota informativă care se vor adăuga pe măsura efectuării etapelor corespunzătoare ale elaborării proiectului de act normativ, fapt nereglementat în prezent. Această modificare va îmbunătăți considerabil calitatea argumentării necesității de elaborarea unui proiect de act normativ și va simplifica lucrul Guvernului și Parlamentului cu proiectele de acte normative.

21. De asemenea, avînd în vedere practica României, prezentul proiect de lege reglementează expres faptul că la elaborarea unui proiect, precum și la întocmirea notei informative se examinează recomandările internaționale în acel domeniu, practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, practica Curții Constituționale, practica instanțelor judecătorești în aplicarea reglementărilor în vigoare, precum și doctrina juridică în materie.

22. Spre deosebire de legislația actuală, proiectul conține un articol separat, dedicat armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene. Articolul respectiv reglementează temeiurile armonizării, utilizarea siglei "UE" și obligativitatea efectuării expertizei de compatibilitate pentru aceste proiecte de acte normative.

23. De asemenea, această secțiune reglementează expres faptul că pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, după întocmirea versiunii inițiale a proiectului și a notei informative, se întocmește tabelul de concordanță, în care se analizează comparativ gradul de transpunere a legislației Uniunii Europene în legislația națională.

X. Avizarea, consultarea publică și expertiza (Cap. III, secț. 5.)

24. O noutate a proiectului de lege este sincronizarea proceselor de avizare, consultare publică și expertizare a proiectelor de acte normative. Aceasta va contribui la optimizarea proceselor de lucru privind elaborarea proiectelor de acte normative.

25. În prezent, Legea nr. 780 stabilește o singură excepție de la regula generală, potrivit căreia „*consultarea publică a proiectului de act legislativ se sistează pe perioada electorală*” și, anume – pentru procesele de consultare inițiate pînă la lansarea campaniei electorale.

Avînd în vedere faptul că majoritatea proiectelor de acte normative elaborate derivă din angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale, acorduri care prevăd termene concrete pentru adoptarea sau aprobarea unui proiect de act normativ, din documente de politici, din necesitatea de a înlătura lacunele existente în legislație sau de a executa Hotărîrile Curții Constituționale, considerăm că sistarea consultărilor publice în perioada electorală poate servi un impediment pentru realizarea angajamentelor internaționale,

reformelor planificate și poate provoca urmări grave pentru țară. Or, conform Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional un proiect de act normativ nu poate fi promovat fără a fi consultat public.

Drept urmare, soluția propusă prin intermediul prezentului proiect constă în excluderea normei actuale, referitoare la sistarea consultării publice pe perioada electorală.

26. În vederea optimizării proceselor de lucru s-au păstrat procedurile de avizare conform reglementărilor în vigoare. Termenele de avizare au rămas aceleași, însă au fost incluse prevederi referitoare la dreptul autorității publice care a elaborat proiectul de act normativ de a solicita avizarea acestuia în termen restrîns în situația în care necesitatea elaborării unui proiect de act normativ derivă dintr-un document de politici, avînd un termen de executare restrîns sau proiectul este remis spre avizare repetată. Avizarea actelor legislative în Parlament se efectuează conform prevederilor art. 53 și art. 58 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-III din 2 aprilie 1996, reglementări la care se face trimitere expresă în textul proiectului.

27. Un alt aspect nou constă în detalierea reglementărilor despre expertizele obligatorii. Astfel, proiectul vine cu detalii referitoare la expertiza anticorupție, expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene, expertiza juridică.

28. Expertiza anticorupție a proiectelor actelor normative departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice, precum și cele ale autorităților publice locale urmează a fi efectuată de către autori, dar în conformitate cu metodologia aprobată de Centrul Național Anticorupție.

29. De asemenea, proiectul stabilește expres obligația pentru autorii proiectelor de acte normative de a include în sinteza obiecțiilor și propunerilor, obiecțiile și propunerile Centrului Național Anticorupție. Astfel, va fi clar care recomandări ale Centrului au fost acceptate și care recomandări au fost respinse, precum și motivele respingerii acestora.

30. Pentru toate proiectele cu sigla „UE” este obligatorie **expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene**. Menționăm că, actualmente, nici Legea nr. 780 și nici Legea nr. 317 nu conțin prevederi exprese și clare în acest sens.

31. De asemenea, proiectul propune spre reglementare la nivel de lege a obligației pentru toți autorii proiectelor elaborate în scopul armonizării legislației naționale de a întocmi tabelul de concordanță. Acest tabel urmează a fi întocmit la etapa elaborării proiectului. Detaliile despre modul de efectuare a expertizei de compatibilitate urmează a fi reglementate prin Hotărîre de Guvern, iar Centrul de Armonizare a Legislației va elabora metodologia de efectuare a expertizei compatibilitate.

32. **O altă expertiză obligatorie, este cea juridică**, care este obligatorie pentru toate proiectele de acte normative elaborate de către autoritățile publice atît cele centrale de specialitate și cele autonome.

33. Dat fiind specificul elaborării și înregistrării actelor normative departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome, prezentul proiect reglementează ca o categorie separată expertiza juridică efectuată în acest context. Detaliile despre expertiza juridică în general, cît și cele referitoare la expertiza juridică a actelor normative departamentale și interdepartamentale urmează a fi reglementate prin hotărîre de Guvern, iar Ministerul Justiției urmează să aprobe o metodologie în acest sens (la fel ca și Centrul Național Anticorupție și Centrul de Armonizare a Legislației).

Avînd în vedere specificul domeniilor de activitate ale Băncii Naționale a Moldovei și a Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și intenția urmărită prin adoptarea recentă a Legii nr. 62 din 8 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative de a exclude orice influențe asupra actelor normative emise de BNM și CNPF, prin intermediul prezentului proiect se propune ca actele normative departamentale și interdepartamentale ale acestor două autorități publice autonome să nu fie supuse înregistrării de stat la Ministerul

Justiției, ci doar să fie transmise pentru a fi incluse în Registrul de stat al actelor juridice.

34. De asemenea, similar expertizei anticorupție, proiectul instituie obligația pentru autorii proiectelor de acte normative de a include în sinteza obiecțiilor și propunerilor, obiecțiile și propunerile Ministerului Justiției.

35. Menționăm faptul că în prezent, nici Legea nr. 780, nici Legea nr. 317 nu prevăd nici un termen general de efectuare a expertizelor proiectelor de acte normative. Aceste termene derivă fie din alte legi, fie din practica deja stabilită între autorități. Având în vedere sincronizarea proceselor de avizare, consultare publică și expertizare a proiectelor de acte normative, termenele de expertizare sînt similare celor de avizare a proiectelor de acte normative.

XI. Definitivarea proiectului de act normativ (Cap. III, secț. 6.)

36. Trebuie să menționăm că, reieșind din practica deja formată, conținutul dosarului de însoțire a proiectelor de acte normative a fost modificat, deoarece setul de acte solicitat *de facto* de către autoritățile cu competență de adoptare, aprobare sau emitere diferă de cel prevăzut *de iure* în Legea nr. 780 și Legea nr. 317.

37. Suplimentar, în contextul implementării sistemului informațional „e-Legislație”, proiectul prevede că odată cu demararea utilizării acestuia, dosarul de însoțire va fi transmis prin intermediul sistemului informațional (art. 22 din proiect).

XII. Structura actului normativ (Cap. IV, secț. 1)

38. Pentru eliminarea confuziilor existente la momentul de față în utilizarea noțiunilor „dispoziții finale” și „dispoziții tranzitorii” (actualmente Lenea nr. 708 nu face o diferență certă între acestea), proiectul vine cu reglementarea detaliată a acestor tipuri de dispoziții ale unui proiect de act normativ.

39. Cu referire la anexele actelor normative, menționăm că practica a creat o regulă nescrisă încă – fiecare anexă trebuie să aibă un temei-cadru în corpul actului normativ. Dat fiind faptul că această normă la momentul de față nu este prevăzută nici în Legea nr. 780, nici în Legea nr. 317, există acte normative pentru care nu este clar la care prevederi din actul normativ se referă anexele.

Astfel, în proiect este reglementat expres regula conform căreia „Anexa trebuie să aibă un temei-cadru în corpul actului normativ și să se refere exclusiv la obiectul determinat prin textul de trimitere.”. Menționăm că o formulare similară întâlnim și în legislația României.

40. Încă un element nou al acestei secțiuni constă în reglementarea posibilității de a semna electronic actele normative. Această prevedere vine alături de implementarea sistemului informațional, cât și a promovării noilor tehnologii informaționale. Remarcăm că în vederea păstrării caracterului solemn al semnării legilor, ordonanțelor și hotărârilor Guvernului, pentru semnarea acestora se exclude semnarea electronică.

XIII. Conținutul actului normativ (Cap. IV, secț. 2)

Ținem să accentuăm că eficiența procesului de elaborare nu depinde în exclusivitate de structura etapelor pe care le cuprinde, ci și de eficacitatea regulilor de tehnică legislativă.

41. Astfel, proiectul vine cu o completare referitoare la reglementarea modului de numerotare a elementelor structurale ale proiectelor actelor normative de modificare și completare a altor acte normative – diviziunile articolelor acestor acte normative se numără cu cifre arabe și punct. Această normă derivă din practica deja formată, dar nereglementată încă. De asemenea, o prevedere similară se regăsește și în legislația României.

42. Cu scopul de a asigura claritatea actelor normative, **se exclude utilizarea cratimei pentru numerotarea subdiviziunilor unităților structurale ale actelor normative**, ea fiind înlocuită cu cifre arabe. Astfel, în cazul modificării acestor elemente ale actului normativ, cifrele modificate vor fi notate cu indice și vor putea fi identificate mult mai ușor, fapt ce nu era posibil în practica anterioară, când se utiliza cratima.

43. E de menționat faptul că, conform proiectului, autorul proiectului de act normativ va prezenta textul proiectului autorității cu competență de adoptare în limba de stat, iar în limba rusă va fi tradus doar textul proiectului, deoarece în Monitorul Oficial al Republicii Moldova este publicat în două limbi doar actul normativ, nu și materialele din dosarul însoțitor al acestuia. Traducerea actului normativ într-o limbă de circulație internațională, urmează a fi asigurată, în caz de necesitate, de către autoritatea cu competență de adoptare, aprobare sau emitere.

XIV. Intrarea în vigoare și înregistrarea actelor normative (Cap. V, sect. 1.)

44. Conform art. 76 din Constituția Republicii Moldova „*Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.*”.

În contextul acestei norme constituționale, art. 2 din Legea nr. 92 din 1 aprilie 2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele, prevede că „*Toate actele normative [...] se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova*”.

Suplimentar celor menționate, Legile nr. 780 și nr. 317 reglementează utilizarea și altor registre ale actelor normative, după cum urmează:

a) actele legislative se înscriu în Registrul de stat al actelor Parlamentului Republicii Moldova, precum și în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova (art. 55 alin. (1) din Legea nr. 780);

b) toate actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale se publică, sub responsabilitatea conducătorilor acestora, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, editat de Agenția Informațională de Stat "Moldpres" și în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova, în limba moldovenească, cu traducere în limba rusă și în alte limbi, conform legislației. (art. 2 din Legea nr. 92 din 2004);

c) toate actele normative ale Guvernului se înscriu în registrul actelor sale normative. (art. 25, alin. (1) din Legea nr. 317);

d) autoritățile administrației publice centrale și locale înscriu actele lor normative în registrul actelor normative pe care îl țin. (art. 25, alin. (3) din Legea nr. 317);

e) actele normative ale autorităților administrației publice centrale se înregistrează de către Ministerul Justiției în Registrul de stat al actelor normative departamentale, în modul stabilit. (art. 25, alin. (4) din Legea nr. 317);

f) Actele oficiale se publică în Monitorul Oficial în termen de cel mult 10 zile de la data primirii lor de către Agenția Informațională de Stat "Moldpres", iar în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova - în termen de 3 zile de la data publicării lor în Monitorul Oficial. (art.1 alin. (4) din Legea nr. 173 din 6 iulie 1994)

În contextul celor expuse, menționăm că Ministerul Justiției a lansat proiectul-pilot de versionare a actelor normative din Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova. Acest lucru presupune publicarea online nu doar a versiunii actului normativ în vigoare la momentul actual, ci și a tuturor versiunilor anterioare ale acestuia, cu modificările operate pe parcurs. Astfel, proiectul-pilot vine să satisfacă unele necesități specifice ale comunității juridice și societății civile prin asigurarea accesului la textul actului normativ în vigoare la o anumită

dată. Printre actele versionate și disponibile în prezent sunt Codul Civil, Codul Contravențional, Codul Muncii, Codul Penal. Scopul final al proiectului-pilot este versionarea integrală a conținutului Registrului de stat al actelor juridice al Republicii Moldova (peste 66 mii de acte normative), asigurarea legăturii între documente și implementarea îmbunătățirilor solicitate la Registrul respectiv. Menționăm că proiectul-pilot este disponibil pe pagina legis.md.

Drept urmare, avem intenția de a-i conferi Registrului de stat al actelor juridice statut de registru unic, la nivel de țară, în care în mod obligatoriu vor fi publicate absolut toate actele normative care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În prezent există și alte registre - Registrul de stat al actelor Parlamentului, registrul actelor normative ale Guvernului, registre interne ale actelor autorităților publice ș.a. – însă fiecare dintre acestea se referă la categorii limitate de acte normative doar ale unor autorități publice. Având în vedere specificul acestora, considerăm că reglementarea registrelor de acte normative ale fiecărei autorități în parte trebuie efectuată în legea sau hotărârea Guvernului care îi reglementează activitatea acesteia și nu în Legea cu privire la actele normative.

Din aceste considerente, prezentul proiect de lege prevede că actele normative se înscriu în Registrul de stat al actelor juridice. Excluderea din prezentul proiect a registrelor de acte normative ale unor autorități nu împiedică deloc ținerea în continuare a registrelor respective, o dată ce funcționarea acestora este reglementată și de alte acte normative (spre exemplu, art. 148 din Legea nr. 797 din 2 februarie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului de asemenea reglementează modul de funcționare al Registrului de stat al actelor Parlamentului).

Pentru a facilita lucrul cu actele normative și a contribui la o mai bună percepție a conținutului actelor normative, propunem ca în Registrul de stat al actelor juridice, pentru fiecare act normativ să se conțină referințe la dosarul de însoțire al acestuia. Acest fapt presupune efectuarea unei interconexiuni între Registru și sistemul informațional „e-Legislație”.

45. Cu referire la modul de publicarea actelor normative, proiectul vine cu o completare la cadrul normativ actual, prevăzând că, concomitent cu publicarea în Monitorul Oficial (sau, după caz, în monitoarele oficiale ale raioanelor, municipiilor și ale unității teritoriale autonome cu statut juridic special), acestea urmează a fi publicate în Registrul de stat al actelor juridice, ținut de Ministerul Justiției sau în Registrul actelor locale.

În prezent, actele normative se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și doar această publicare îi conferă actului normativ forță juridică. Având în vedere tendințele Guvernului de a promova „e-guvernarea”, propunem ca publicarea în Registrul de stat să aibă aceeași forță juridică ca și publicarea în Monitorul Oficial. Având în vedere nivelul de digitizare a serviciilor publice, precum și nivelul de răspîndire a tehnologiilor informaționale, considerăm că acest fapt va spori cu mult accesibilitatea actelor normative.

46. De asemenea, proiectul vine cu o modificare în ceea ce ține de momentul intrării în vigoare a actului normativ. Actualmente, actele normative intră în vigoare la data publicării sau la data indicată în textul actului normativ. În contextul principiului „*Ignorantia juris non excusat*” (necunoașterea legii nu scutește de răspundere), considerăm necesar a modifica conceptul intrării în vigoare a actelor normative. Astfel, acestea vor intra în vigoare fie peste o lună de la data publicării, fie la data indicată în textul actului normativ. În același context, proiectul reglementează situațiile în care în textul actului normativ poate fi stabilită o altă dată de intrare în vigoare a acestuia. Datorită acestor modificări toți subiecții vizați de actele normative vor avea posibilitatea și timpul suficient pentru a face cunoștință cu noile acte normative, inclusiv și pînă la intrarea în vigoare a acestora. Menționăm că modul de calculare a termenului, începutul curgerii termenului și expirarea acestuia sînt reglementate în Cartea I, Titlul IV, Cap. I din Codul civil.

Suplimentar, se propune ca modificările și completările la Codul fiscal, Codul vamal și Legea cu privire la tariful vamal să intre în vigoare peste 6 luni de la data publicării, dacă în

textul actului normativ nu este prevăzută expres altă dată. Această prevedere va contribui atât la sporirea stabilității raporturilor juridice în domeniu, cât și la crearea condițiilor pentru dezvoltarea stabilă a mediului de afaceri.

În acest context, menționăm că o practică similară este și în alte state. Spre exemplu, în Germania și în Letonia, dacă în textul actului normativ nu este prevăzută data intrării în vigoare, acesta intră în vigoare în a 14-a zi de la data publicării în Jurnalul Oficial.

În Bulgaria legile se publică și intră în vigoare în termen de trei zile de la data publicării lor sau la o dată ulterioară prevăzută în textul acestora.

În Austria legile intră în vigoare la sfârșitul zilei publicării lor, cu excepția cazului în care se prevede altfel în mod expres.

În Italia legile sînt publicate imediat după promulgarea lor și intră în vigoare în a 15-a zi după data publicării.

În Rusia și Ucraina legile intră în vigoare în termen de 10 zile de la publicarea oficială sau la data specificată în lege.

În România legile intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau o dată ulterioară prevăzută în textul ei, iar ordonanțele de urgență ale Guvernului intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial.

XV. Sistematizarea actelor normative (Cap. V, sect. 2.)

Referitor la sistematizarea actelor normative, menționăm că proiectul nu intervine cu modificări, fiind doar preluate și unificate normele din Legea nr. 780 și Legea nr. 317.

XVI. Modificarea și completarea actului normativ (Cap. VI, sect. 1.)

47. Actualmente Legea nr. 780 nu trasează o diferență clară între modificarea și completarea ca procedee tehnice, chiar reglementîndu-le în aceleași articole. Acest fapt a dus la crearea unor confuzii în practică, confuzii ce țin de incorectitudinea întocmirii proiectelor de legi de modificare și/sau completare a unor acte normative.

Drept urmare, propunem reglementarea acestor procedee tehnice în două articole separate, cu detalierea specificului fiecăreia.

48. De asemenea, condițiile generale de modificare și completare a actelor normative au fost reexamineate și aduse în concordanță cu practica actuală.

XVII. Abrogarea actului normativ (Cap. VI, sect. 2.) și monitorizarea implementării (Cap. IX)

49. Menționăm că a fost exclusă posibilitatea abrogării tacite a actelor normative. Acest moment era o practică care crea adesea confuzii în ceea ce privește aplicabilitatea noilor și vechilor reglementări, lăsîndu-se loc abuzurilor. Soluția cu care vine acest proiect constă în faptul că fiecare organ responsabil de implementarea acestora va face o evaluare periodică a actelor normative care reglementează activitatea domeniului respectiv. În cazul în care, ca urmare a monitorizării implementării actului normativ se va constata necesitatea operării modificărilor, completărilor, abrogărilor sau necesitatea elaborării sau modificării cadrului juridic secundar, rezultatele raportului de monitorizare vor servi drept bază pentru fundamentarea necesităților de elaborare a proiectelor actelor normative respective.

În această ordine de idei, procesul normativ urmează a fi finalizat cu monitorizarea implementării și/sau reexaminarea actelor normative. Aceste procese vin să încoroneze eforturile legiuitorului, astfel încît să poată fi evaluat impactul adoptării actului normativ. În acest sens pot fi evidențiate neajunsurile implementării actului normativ și poate fi planificată o intervenție juridică pentru a diminua efectele acestor neajunsuri.

Această metodologie este una relativ nouă în Republica Moldova, la moment existînd doar un act normativ și anume, Hotărîrea Guvernului nr. 1181 din 22 decembrie 2010 privind

monitorizarea procesului de implementare a legislației. Utilizarea acestor mecanisme în mod cumulativ în procesul de elaborare a actelor normative va face ca acest proces să aibă o structură integră, ce va putea genera acte normative cu o aplicabilitate eficientă și de durată.

XVIII. Interpretarea actelor normative (Cap. VII) și acțiunea în timp (Cap. VIII)

50. Unul din aspectele noi ale acestui proiect de lege constă în reglementarea detaliată a autorităților publice abilitate cu dreptul de a emite acte de interpretare oficială pentru diferite tipuri de acte normative.

51. Cu referire la aplicarea actului normativ în timp, menționăm că au fost reexamineate temeiurile încetării acțiunii actului normativ. Astfel, a fost exclusă din lista acestor temeiuri „devenirea caducă a actului normativ”, iar locul acesteia l-a ocupat un alt temei – „devenirea desuetă a actului normativ”.

Atît conform DEX-ului, cît și conform dicționarului juridic, noțiunea de „caduc” semnifică „act ce nu mai are putere legală; nul, anulat, perimat”. Reieșind din faptul că, potrivit tehnicii legislative, actele normative se „anulează” prin abrogare, acesta fiind un temei deja reglementat, dublarea acestuia nu este necesară. Din aceste considerente, „devenirea caducă” a fost exclusă.

Desuetudinea unui act normativ presupune faptul că acest act normativ încetează a fi aplicat în practică. În acest caz, este vorba de acte normative care au fost total depășite de schimbările social-economice care au avut loc în societate, de faptul că stările de lucru ce au determinat necesitatea adoptării acestui act normativ au încetat să mai existe, astfel încît acțiunea lor nu mai are nici o justificare și nici nu mai poate fi susținută, fiind depășită de noile relații ale vieții. Drept urmare a faptului că statul nostru este la o etapă de tranziție, nu pot fi evitate și ignorate situațiile în care unele acte normative devin inaplicabile fără să fi fost abrogate, fiind depășite de timp. Astfel, a devenit strict necesară reglementarea acestui temei de încetare a acțiunii actului normativ.

XIX. Elaborarea actelor normative cu privire la încheierea, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale (Cap. X)

52. Încheierea, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale se materializează printr-un act normativ. Din acest considerent, în proiectul Legii cu privire la actele normative a fost inclus un capitol separat referitor la elaborarea acestor acte normative. Dat fiind faptul că dreptul internațional își are specificul său, pentru aceste acte normative urmează a fi aplicate procedurile speciale, Legea nr.595-XIV din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova. Cu toate acestea, normele de tehnică legislativă vor rămîne neschimbate pentru aceste acte normative.

XX. Dispoziții finale și tranzitorii (Cap. XI)

53. În vederea creării unei perioade de tranziție suficiente de la reglementările actuale, la cele ale prezentului proiect de lege, se propune ca aceasta să intre în vigoare peste 6 luni de la data publicării.

54. Avînd în vedere faptul că sistemul informațional „e-Legislație” încă nu a fost lansat, acesta urmînd abia a fi testat, propunem ca normele referitoare la sistemul informațional să intre în vigoare peste 12 luni de la data publicării legii. Astfel, această perioadă de 12 luni va servi pentru testarea și pregătirea pentru lansare a sistemului informațional.

55. Reieșind din faptul că autoritățile publice nu vor fi conectate concomitent la sistemul informațional, considerăm necesar a prevedea expres că acestea vor începe utilizarea sistemului informațional pe măsura creării condițiilor necesare, conform etapelor conectării. În acest context, menționăm că Guvernul urmează să aprobe etapele conectării la sistem.

56. De asemenea, reieșind din faptul că urmarea adoptării prezentei legi, va fi necesară modificarea cadrului normativ conex, proiectul prevede un termen de **6 luni** de la intrarea în vigoare a acestuia pentru aducerea în concordanță a actelor Parlamentului și Guvernului.

57. Pentru asigurarea bunei funcționări a Registrului de stat al actelor juridice, considerăm necesară prevederea obligației pentru toate autoritățile publice, care la data intrării în vigoare a prezentei legi țin registre de evidență ale diferitor tipuri de acte normative de a transmite versiunile electronice ale acestora Ministerului Justiției (Centrului de Informații Juridice din subordinea ministerului).

XXI. Anexe

58. Anexa nr. 1 la proiectul legii stabilește structura notei informative. Pentru uniformizarea practicilor de întocmire a notelor informative, precum și pentru evitarea situațiilor în care unele autorități prezintă Guvernului proiecte însoțite de note informative incomplete, propunem o formă tabelară a notei informative, cu rubrici prestabilite. Menționăm că acest model de notă informativă este utilizat cu succes pe parcursul mai multor ani de către Ministerul Justiției.

Suplimentar modelului Notei informative, această anexă conține și o Notă cu explicația detaliată a informației ce urmează a fi prezentată în fiecare rubrică anotei informative.

59. În scopul uniformizării practicilor de întocmire a sintezelor obiecțiilor și propunerilor, în Anexe nr. 2-3 au fost expuse două modele de sinteze:

a) sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor), structurată pe participanți la avizare (expertizare)/consultare publică – acest tip de sinteză delimitează obiecțiile înaintate de propuneri (recomandări).

b) sinteza obiecțiilor și propunerilor, structurată pe articolele din proiect – această sinteză este utilizată cel mai frecvent de către Parlament pentru a sistematiza amendamentele deputaților, dar trebuie să remarcăm că este foarte eficientă și pentru lucrul cu proiectele mari, pentru care a fost recepționat un volum mare de obiecții și propuneri. Or, sistematizarea propunerilor diferitor autorități pentru fiecare articol în parte contribuie la evitarea situațiilor în care unele din propunerile cu același obiect pot fi acceptate, iar altele acceptate parțial.

Fundamentarea economico-financiară

În general, implementarea proiectului implică survenirea unor ajustări în procesul prestabilit de inițiere și promovare a actelor normative, la nivel organizatoric, fără a implica cheltuieli financiare suplimentare de la bugetul de stat.

În particular, menționăm că implementarea proiectului va implica cheltuieli financiare doar în partea ce ține de gestionarea, menținerea și perfecționarea Sistemului informațional e-Legislație.

Sistemul informațional e-Legislație este deja creat în cadrul Proiectului „Sistemul Informatic e-Legislație – Baza de Date on-line privind procesul de Elaborare a Actelor Normative – BDEAN”. În acest scop au fost deja alocate următoarele resurse financiare: în anul 2013 a fost alocat un buget de 577 000 lei pentru dezvoltarea conceptului e-Legislație, iar în anul 2014 a fost alocat un buget de 2 350 000 lei pentru dezvoltarea Sistemului informațional e-Legislație. Pentru anul 2015 Ministerul Justiției a mai alocat o sumă de 2 160 000 lei, pentru dezvoltarea unor componente suplimentare celor caietului de sarcini, pentru adaptarea soluției tehnice ce țin de posibilitățile platformei de interoperabilitate și de necesitățile Parlamentului Republicii Moldova.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare

În vederea implementării corespunzătoare a proiectului Legii privind actele normative, odată

cu intrarea în vigoare a noii legi cu privire la actele normative, vor fi **abrogate următoarele acte normative**:

1. Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative;
2. Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

Concomitent, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a acestui proiect de lege, Guvernul va aduce actele sale normative în concordanță cu acesta și va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în conformitate cu aceasta. **Astfel, urmează a fi modificate următoarele acte normative**:

1. Legea nr. 92 din 1 aprilie 2004 privind procedura publicării și republicării actelor normative și a rectificărilor operate în ele;
2. Legea nr. 173 din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale;
3. Legea nr. 797 din 02.04.1996 pentru aprobarea Regulamentului Parlamentului;
4. Hotărîrea Guvernului nr. 33 din 11 ianuarie 2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici;
5. Hotărîrea Guvernului nr. 1104 cu privire la modul de efectuare a expertizei juridice și înregistrării de stat a actelor normative departamentale;
6. Hotărîrea Guvernului nr. 1345 din 24 noiembrie 2006 cu privire la armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară;
7. Hotărîrea Guvernului nr. 190 din 21 februarie 2007 privind crearea Centrului de armonizare a legislației;
8. Hotărîrea Guvernului nr. 1381 din 7 decembrie 2006 cu privire la Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova;
9. Hotărîrea Guvernului nr. 34 din 17 ianuarie 2001 "Despre aprobarea Regulamentului Guvernului Republicii Moldova.

Urmează a fi elaborate următoarele proiecte de acte legislative/normative:

10. Proiectul Regulamentului privind procedurile de elaborare și promovare a proiectelor de acte ale Guvernului;
11. Proiectul metodologiei privind modul de efectuare a expertizei anticorupție, aprobată de Centrul Național Anticorupție;
12. Proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la funcționarea și modul de utilizare a Sistemului informațional „e-Legislație”;
13. Proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la Metodologia de analiză *ex-ante*;
14. Modelul tabelului de concordanță cu legislația Uniunii Europene;
15. Proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la expertiza juridică.

În același timp, se impune **necesitatea elaborării cadrului normativ secundar** de către autoritățile publice centrale (metodologii, regulamente interne, reguli etc.) în scopul realizării măsurilor organizatorice, metodologice, procesului de circulație a proiectelor de acte normative în limita sferei de competență a acestora.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

La 30 decembrie 2011 proiectul de lege privind actele normative a fost **remis spre avizare** Secretariatului Parlamentului, Cancelariei de Stat, autorităților publice centrale, și spre expertizare Centrului Național Anticorupție. Dat fiind faptul că în urma acestui proces a fost

înaintat un număr mare de propuneri, s-a decis definitivarea proiectului în contextul acestora și remiterea proiectului spre avizare repetată.

La 25 iunie 2012, prin scrisoarea nr. 03/5245, proiectul a fost prezentat spre **avizare repetată** Secretariatului Parlamentului, Cancelariei de Stat, autorităților publice centrale, Direcției de justiție a Găgăuziei. De asemenea, proiectul a fost expediat spre avizare Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

La 20 noiembrie 2012 au avut loc consultări publice pe marginea proiectului Legii cu privire la actele normative. Altă rundă de consultări a avut loc în perioada 11-15 martie 2013.

După definitivarea proiectului, la 25 ianuarie 2013, prin scrisoarea nr. 03/694, acesta a fost expediat Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție repetate.

La 23 august 2013, prin scrisoare nr. 03/7907, drept urmare a modificărilor efectuate în proiect, acesta a fost **supus încă o dată avizării și consultării publice**. De asemenea, a fost efectuată și expertiza anticorupție repetată.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Urmare a efectuării în luna octombrie 2015 a avizării repetate a proiectului legii, au fost recepționate propunerile la: Direcția generală juridică din cadrul Secretariatului Parlamentului R.M., Cancelaria de Stat, Comisia Națională a Pieței Financiare, Academia de Științe a Moldovei, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Agriculturii, Ministerul Apărării, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Centrul Național Anticorupție, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională de Integritate, Serviciul de Informații și Securitate, Consiliul Concurenței, Comisia Electorală Centrală, Centrul de Informații Juridice, Centrul de Guvernare Electronică, Agenția Turismului, Centrul de Armonizare a Legislației, Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

Menționăm că au prezentat lipsă de obiecții și propuneri, susținând proiectul: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Culturii; Ministerul Mediului, Ministerul Sănătății; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor Agenția Relații Funciare și Cadastru; Agenția Rezerve Materiale; Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor; Serviciul Protecție și pază de stat; Procuratura Generală; Curtea de Conturi; Direcția de justiție a Găgăuziei; Centrul pentru Drepturile Omului; Biroul Național de Statistică; Biroul Relații Interetnice; Agenția „Moldsilva”; Consiliul raional Ungheni; Consiliul raional Taraclia; Consiliul raional Cimișlia; Consiliul raional Dondușeni; Consiliul raional Nisporeni; Președintele raionului Călărași; Președintele raionului Hîncești; Președintele raionului Basarabeasca; Președintele raionului Briceni; Președintele raionului Glodeni; Președintele raionului Soroca; Președintele raionului Fălești; Președintele raionului Leova; Consiliul raional Cantemir; Consiliul raional Sîngerei; Consiliul raional Rezina; Președintele raionului Ocnîța; Consiliul raional Strășeni.

Constatarea expertizei anticorupție din cadrul Centrului Național Anticorupție

În rezultatul efectuării expertizelor anticorupție, în proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele internaționale anticorupție, din textul proiectului nu rezultă promovarea unor interese/beneficii de grup sau individuale în detrimentul interesului public, nu

au fost identificate cerințe excesive care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați. De asemenea, nu au fost identificate norme de trimitere, blanchetă sau în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

Obiecțiile și propunerile ce țin de formulările utilizate în proiect, precum și opinia autorului proiectului sînt reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor Centrului Național Anticorupție.

/ Ministru

Vladimir CEBOTARI